

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om övergångsstadganden för reformen angående utsökningsmyndigheterna och ändringssökande i utsökningsärenden samt indragande av överexekutor

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att det stiftas en lag om övergångsstadganden för reformen angående utsökningsmyndigheterna och sökande av ändring i utsökningsärenden samt indragande av överexekutor. Riksdagen har redan godkänt reformen av lagstiftningen om utsökningsmyndigheterna och sökande av ändring i utsökningsärenden. Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor avläts till riksdagen samtidigt som denna proposition. Också en regeringsproposition med förslag till reform av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt behandlas som bäst i riksdagen. Den nu föreslagna övergångslagen tillämpas också på detta slag av verkställighet. De lagar som riksdagen redan tidigare träder i kraft den 1 december 1996.

Enligt den föreslagna lagen skall länsstyrelsen efter det att överexekutor har indragits behandla slut de ärenden som då lagen trädde i kraft var anhängiga hos överexekutor. Länsstyrelsen behandlar också utsökningsbesvär som efter det att lagen har trätt i kraft inlämnas över sådana utmätningssmannens verkställighetsåtgärder som vidtagits innan lagen trädde i kraft. När saken behandlas i länsstyrelsen iaktas de tidigare stadgandena. Länsstyrelsen behandlar därtill sådana av överexekutor tidigare skötta ärenden som inte överförs till andra myndigheter. Beslut som fattats av överexekutor innan den föreslagna lagen träder i kraft och av länsstyrelsen efter det att lagen har trätt i kraft verkställs i enlighet med tidigare stadganden.

I och med att den reform som gäller utsökningsmyndigheterna och ändringssökandet i utsökningsärenden träder i kraft upphör verksamheten som utmät-

ningsman för stadsfogden samt den länsman som är chef för länsmansdistriktet och den avdelningschef inom länsmansdistriktet som handhar utsökningsväsendets uppgifter. Därefter kommer häradsfogden att vara utmätningssman. Om man vid häradsämbetet har inrättat en sådan länsmanstjänst som avses i 6 a § polisförvaltningslagen, fungerar länsmannen också som lokal utsökningsmyndighet. Enligt den föreslagna lagen skall ett ärende som när lagen träder i kraft är anhängigt hos utmätningssmannen överföras till de tjänstemän som är behöriga enligt den nya utsökningsorganisationen. På behandlingen av ett sådant överfört ärende tillämpas i regel de nya stadganden som gäller efter det att lagen har trätt i kraft.

I samband med att ändringssökandet vid utsökning reformeras överförs behandlingen av utsökningsbesvär till 19 tingsrätter. I utsökningsåtgärder som vidtagits under den tidigare lagens giltighetstid skall ändring enligt den föreslagna lagen sökas hos länsstyrelsen i enlighet med de tidigare stadgandena. En ändringsansökan som är anhängig vid länsstyrelsen kunde dock överföras till tingsrätten för att behandlas tillsammans med där anhängiga besvär som senare har anförts på samma grund.

Talan i verkställighetsstvist enligt lagstiftningen om utsökningsmyndigheterna och ändringssökande i utsökningsärenden skall enligt den föreslagna lagen inte kunna väckas, om återvinningstalan vid utsökning enligt den tidigare lagen eller någon annan motsvarande talan när lagen träder i kraft är anhängig eller kan väckas med stöd av tidigare stadganden eller om rätten att väcka talan redan har förverkats.

Beslut om utdömande av vite som har

förelagts med stöd av utsökningslagen fattas enligt den föreslagna lagen av tingsrätten, om ansökan om saken görs efter det att lagen har trätt i kraft. Användningen av påtryckningshäkte som tvångsmedel enligt utsökningslagen upphör.

I samband med reformen angående utsökningsmyndigheterna och ändringssökandet i utsökningsärenden har vissa ändringar gjorts i lagen om avbetalningsköp. Stadgandena i den föreslagna lagen gäller i tillämpliga delar också lagen om ändring av lagen om avbetalningsköp.

Tingsrätten skall, enligt lagförslag som behandlas i riksdagen, i stället för överexekutor besluta om verkställighet av beslut

beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt. Länsstyrelsen skall med stöd av den föreslagna lagen slutbehandla de verkställighetsärenden som är anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft. Ärendet behandlas med tillämpande av de tidigare stadgandena. Tingsrätten skall alltid också vid sådan verkställighet besluta om utdömande av ett förelagt vite, om ansökan om utdömandet görs efter det att lagen har trätt i kraft. De nya stadganden som begränsar möjligheterna att förvandla ett obetalat vite till fängelse skall bli också tillämpliga genast.

Lagen avses träda i kraft den 1 december 1996.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

	Sida
PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
ALLMÄN MOTIVERING	4
1. Inledning	4
2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen	4
3. Propositionens verkningar	7
4. Beredningen av propositionen	9
5. Samband med andra propositioner	9
DETALJMOTIVERING	9
1. Lagförslaget	9
2. Närmare stadganden och bestämmelser	27
3. Ikraftträdande	27
LAGFÖRSLAGET	28
Lag om övergångsstadganden för reformen som gäller utsökningsmyndigheterna och ändringssökande i utsökningsärenden samt indragande av överexekutor	28

ALLMÄN MOTIVERING

1. Inledning

Den 3 december 1995 hade det gått precis hundra år sedan utsökningslagen gavs. Utsökningslagen har under decenniernas lopp genomgått flera delrevideringar. Vid justitieministeriet pågår som bäst arbetet med att bereda en totalrevidering av utsökningslagen. Avsikten är att totalrevideringen skall ske genom större delreformer. Den första delreformen, som nu har blivit färdig, gäller utsökningsmyndighetsorganisation och sökande av ändring samt indragande av överexekutor.

De förslag som gäller utsökningsmyndigheterna bygger på lagen om grunderna för utvecklande av den statliga lokalförvaltningen (126/92), nedan *lokalförvaltningslagen*. De lagförslag som gäller revidering av utsökningsmyndighetsorganisation ingår i en proposition som redan tidigare avlåtits till riksdagen (RP 106/1995 rd). I samma proposition ingår också förslag som gäller sökande av ändring i utsökningsärenden. Enligt dem skall behandlingen av utsökningsbesvär överföras från överexekutor till 19 tingsrätter. Riksdagen har godkänt de lagförslag som ingår i propositionen. Lagarna träder i kraft den 1 december 1996.

Samtidigt med den nu föreliggande propositionen avges till riksdagen också en proposition med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor. I den föreslås att alla de uppgifter som ännu enligt utsökningslagen och annan lagstiftning skall skötas av överexekutor skall överföras på andra myndigheter.

I anslutning till indragandet av överexekutor har också till riksdagen avlåtits en regeringsproposition med förslag till reform av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt (RP 96/1995 rd). Propositionen behandlas som bäst i riksdagen. Nämnade verkställighetsuppgifter avses att överföras till tingsrätterna. Eftersom reformen av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt ingår som en del i den nu aktuella helheten, avses den sistnämnda lagen träda i kraft den 1 december 1996 tillsammans med övriga lagar som gäller indragande av överexekutor.

Eftersom alla de ovan nämnda reformerna avses träda i kraft samtidigt, är det ändamålsenligt att de övergångsstadganden som behövs finns samlade i en lag och huvudsakligen är enhetliga. Denna proposition innehåller således ett gemensamt lagförslag med övergångsstadgandena.

2. Propositionens mål och de viktigaste förslagen

Syftet med denna proposition är att skapa klara övergångsstadganden så att överexekutors verksamhet kan upphöra så enkelt och snabbt som möjligt. Avsikten är bl.a. att man försöker undvika att ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft i onödan behöver flyttas från en myndighet till en annan. Alla överexekutors verksamhet upphör samtidigt när lagen träder i kraft och inte t.ex. när de ärenden som skall skötas av överexekutor har slutbehandlats vid alla länsstyrelser. I det senare fallet kunde avskaffandet av överexekutor räcka i årtal, för t.ex. ärenden som gäller deponering är ju anhängiga hos överexekutor upp till tio år.

Av ovan nämnda orsaker kommer det när överexekutor upphör med sin verksamhet och överexekutorsinstitutionen försvinner att vid länsstyrelserna finnas anhängiga sådana ärenden som ankommer på överexekutor. Bland dessa anhängiga ärendena kommer det att finnas t.ex. ansökningar om ändring i utsökningsärenden och andra uppgifter som enligt utsökningslagen skall skötas av överexekutor, ärenden som gäller verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt uppgifter som i annan lagstiftning ålagts överexekutor, t.ex. deponering av medel.

Genom övergångsstadgandena avgörs vilken myndighet som skall slutbehandla de ärenden som blivit på hälft hos överexekutor. Ett alternativ skulle vara att ett icke slutfört ärende slutbehandlas av den myndighet som kommer att sköta motsvarande nya ärenden efter det att överexekutor har upphört med sin verksamhet.

Magistraterna, vilka tidigare fungerade som överexekutorer, indrogs den 1 december 1993 genom lagen om upphävande av lagen om magistrater (1419/92) som trädde i kraft

samma dag. Då överfördes överexekutors icke slutförda uppgifter till en annan överexekutor, dvs. till länsstyrelserna. De uppgifter som fanns kvar hos överexekutor i samband med att magistraterna indrogs kunde på detta sätt enkelt överföras till en myndighet som sedan tidigare avgjorde liknande ärenden enligt samma förfaringsätt. I samband med reformen av rättegångsförfarandet i tvistemål överfördes vid magistraten anhängiga ärenden som gällde lagsökning, vräkning, handräkning och säkringsåtgärder dock från de i samband med tingsrätternas fungerande magistraterna direkt till tingsrätterna, dit också magistratens personal överfördes. Länsstyrelserna, som fortfarande fungerade som överexekutor, slutbehandlade enligt 6 § lagen om övergångsstadganden för underrättsreformen (591/93) vid dem anhängiga lagsöknings- och andra motsvarande ärenden i enlighet med de tidigare stadgandena.

Nu föreslås att de uppgifter som ännu sköts av överexekutor skall överföras dels på länsstyrelsen, dels på tingsrätten och utmätningsmannen. De sistnämnda har inte tidigare behandlat sådana ärenden som nu föreslås bli överförda på dem. Därför blir det klarare om dessa myndigheter, till vilka uppgifterna överförs, i lugn och ro får sätta sig in i dem i takt med att nya ärenden blir anhängiga. Eftersom övergångsskedet också borde genomföras så enkelt och snabbt som möjligt, föreslås i 2 § bli stadgat att hos överexekutor anhängiga ärenden skall överföras till den behöriga länsstyrelsen för behandling. Länsstyrelsen behandlar de överförda ärendena i enlighet med de stadganden som gällde när lagen trädde i kraft. Stadgandet gäller även den länsstyrelse som i landskapet Åland fungerar som överexekutor. Länsstyrelsens beslut i ett ärende som när lagen trädde i kraft var anhängigt hos överexekutor skall i enlighet med tidigare stadganden överklagas hos hovrätten och inte hos förvaltningsdomstolarna.

Länsstyrelsen skall när den behandlar utsokningsärenden fungera på normalt sätt som en förvaltningsmyndighet. I praktiken kommer ärendena att slutbehandlas av samma tjänstemän vid länsstyrelsen som har skött också överexekutors uppgifter. Parternas rättsskydd kan därför inte anses bli äventyrat i övergångsskedet vad beträffar kraven på beslutsfattarens sakkunskap.

I de deponeringsärenden som när lagen

träder i kraft är anhängiga hos överexekutor och som överförs till länsstyrelserna för behandling, iaktas också de tidigare stadgandena om förfarandet. I praktiken blir dock skillnaden liten jämfört med det normala förvaltningsförfarandet. I deponeringsärenden enligt utsokningslagen liksom också i ärenden som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/77), nedan *inlösningslagen*, skall i enlighet med det tidigare 10 kap. utsokningslagen ändring sökas hos hovrätten. I ärenden enligt lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgöringsskyldighet (281/31), nedan *betalningsdeponeringslagen*, har man i rättspraxis ansett att beslut som gäller deponering inte kan överklagas.

Länsstyrelsen skall utöver de ärenden som blivit på hälft hos överexekutor också behandla sådana ändringsansökningar som kommer in efter det att lagen har trätt i kraft, om dessa gäller sådana utsokningsåtgärder som utmätningsmannen vidtagit innan övergångslagen trädde i kraft.

Eftersom det inte är förnuftigt att i samband med indragandet av överexekutor försöka upphäva alla sådana mycket sällan tillämpade stadganden om överexekutor som ingår i olika lagar och som lämpligare kan ändras i annat sammanhang, skall länsstyrelsen enligt förslaget behandla också sådana nya ärenden som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft, i de fall då de enligt stadgandena fortfarande skall behandlas av överexekutor. På behandlingen av dessa ärenden och på sökande av ändring i dem tillämpas stadgandena om länsstyrelsen. Också detta stadgas i den föreslagna 2 §.

Enligt de nya stadgandena skall länsstyrelsen behandla sådana ärenden som efter det att lagen har trätt i kraft blir anhängiga och som tidigare har sköts av överexekutor, i de fall då det uttryckligen stadgas att de skall behandlas av länsstyrelsen. Sådana ärenden är t.ex. deponeringar enligt deponeringslagen. Till dessa delar är förfaringsätten och ändringsökandet desamma som i andra ärenden som sköts av länsstyrelsen.

I den föreslagna 3 § intas ett stadgande om att beslut som överexekutor har fattat innan lagen trädde i kraft är verkställbara i enlighet med tidigare gällande stadganden. Verkställbarheten gäller också länsstyrelsens beslut i ärenden som blivit på hälft hos

överexekutor.

Enligt 1 kap. 1 § och 11 § 3 mom. utsökningsslagen, som träder i kraft den 1 december 1996, fungerar häradsfogden eller den länsman som avses i 6 a § polisförvaltningslagen som utmätningsman. I 4 § i den föreslagna lagen stadgas att verksamheten som utmätningsman upphör för de tjänstemän som nämns i nuvarande 1 kap. 2 § utsökningsslagen, dvs. stadsfogde, länsman och avdelningschef vid länsmansdistriktet, och att ärendena överförs till tjänstemännen inom den nya utsökningssorganisationen. Det sägs också vilken lag som skall tillämpas på de ärenden som överförs. Ett hos utmätningsmannen anhängigt ärende överförs till häradsfogden, den länsman som avses i 1 kap. 1 § utsökningsslagen eller en av dem förordnad tjänsteman i den härad eller någon av de härader som har kommit i utmätningsmannens tidigare verksamhetsområdes ställe. Vid behandlingen av det överförda ärendet skall oftast iaktas de stadganden som gäller efter det att lagen har trätt i kraft.

Enligt den föreslagna 5 § skall ändring i verkställighetsåtgärder som har vidtagits eller i beslut i utsökningssärenden som har fattats innan denna lag trädde i kraft sökas, och ändringsansökan behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i den tidigare lagen. Om hovrättens beslut meddelas efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft, skall besvärstillstånd begäras hos högsta domstolen och besvär inlämnas inom den tid som anges i 30 kap. 5 § 1 mom. rättegångsbalken.

I samma utsökningssärende kan man överklaga de verkställighetsåtgärder som vidtagits i olika skeden, t.ex. först utmätningen av egendom och sedan försäljningen av egendomen eller fördelningen av medlen. Därför kan det gå så att besvär över en tidigare åtgärd är föremål för prövning i länsstyrelsen och besvär över en senare åtgärd har anförts hos tingsrätten, och det i båda fallen är fråga om samma besvärsgrund, t.ex. en beneficium-förmån eller en utomståendes äganderätt. För att man i en sådan situation skall kunna undvika sinsemellan motstridiga beslut och på ett ändamålsenligt sätt tillsammans behandla besvär som gäller samma grund, föreslås att i 5 § intas ett stadgande om överföring av ändringsansökan från länsstyrelsen till tingsrätten. Det är dock sannolikt att detta slag av överföringar blir sällsynta.

I 6 § intas ett stadgande om förhållandet mellan en verkställighetstvist enligt propositionen om revidering av lagstiftningen om utsökningssmyndigheterna och ändringssökande i utsökningssärenden och en återvinningstalan enligt den tidigare utsökningsslagen samt annan talan som efter det att lagen har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist.

Beslut om utdömning av vite som har förelagts med stöd av utsökningsslagen fattas enligt den föreslagna 7 § av tingsrätten. Det föreslagna stadgandet har ansetts motiverat av rättsskyddsskäl. Verkställigheten av påtryckningshäkte enligt nuvarande 3 kap. 4 § utsökningsslagen förfaller omedelbart när den föreslagna lagen träder i kraft. Påtryckningshäkte skall enligt propositionen om indragande av överexekutor inte längre kunna användas som tvångsmedel vid verkställighet enligt utsökningsslagen.

Enligt 8 och 9 §§ i den föreslagna lagen skall lagens stadganden i tillämpliga delar gälla också ärenden som avses i lagen om avbetalningsköp (91/66) samt verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt.

Länsstyrelsen slutbehandlar ärenden som är anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft och som avser verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt. Även i dessa fall är det tingsrätten som utdömer vite som förelagts av överexekutor eller, efter det att lagen har trätt i kraft, av länsstyrelsen.

I lagförslagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt begränsas möjligheterna att förvandla ett utdömt men inte betalat vite till fängelse. Dessa begränsningar gäller enligt den föreslagna 9 § också de fall då underlåtelsen att uppfylla en förpliktelse har skett innan denna lag träder i kraft.

De medlare som har förordnats med stöd av lagen om verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt (523/75) kan enligt den föreslagna lagen utan särskilt förordnande fortsätta i sitt uppdrag till verksamhetsperiodens slut.

I 10 § föreslås för tydlighets skull bli intaget ett stadgande där det sägs att om det i en lag eller förordning eller ett beslut hänvisas till ett stadgande eller där annars avses ett sådant stadgande som har ersatts med ett stadgande som ingår i någon av de lagar som nämns i 1 § eller med ett stadgande i

någon annan lag som träder i kraft tillsammans med de lagar som nämns i 1 §, skall det nya ersättande stadgandet tillämpas i stället för det tidigare stadgandet. På motsvarande sätt föreslås det att om det i lagstiftningen finns ett omnämmande av stadsfogde eller av länsman som utmätningsman eller av biträdande utmätningsman som bistår dem, skall stadgandet efter det att lagen har trätt i kraft gälla häradsfogden, den länsman som nämns i 4 § 2 mom. i lagförslaget eller den biträdande utmätningsman som bistår dem.

Enligt lagen om utsökningsväsendet (866/84) har länsstyrelserna varit justitieministeriet underställda distriktsmyndigheter för utsökningsväsendet, trots att de i övrigt hör till inrikesministeriets förvaltningsområde. Också lagen om utsökningsväsendet har upphävts i samband med revideringen av lagstiftningen om utsökningmyndigheterna och ändringssökande i utsökningssärenden.

Enligt nya 1 kap. 12 § utsökningssagen sköter länsstyrelsen de lednings-, övervaknings- och andra administrativa uppgifter inom utsökningen som den särskilt tilldelas i den förordning som avses i 17 §. Enligt 10 § förordningen om utsökningsväsendets förvaltning (319/96), nedan *utsökningens förvaltningsförordning*, sköts vid länsstyrelsen de administrativa uppgifterna inom utsökningen av en justitieförvaltningschef som är underställd landshövdingen och utnämns av justitieministeriet. Justitieförvaltningschefen skall enligt 11 § förordningen sköta lednings-, övervaknings- och utbildningsuppgifterna inom utsökningen samt avgöra förvaltningsklagan som gäller utmätningsmannens åtgärder. Den nu föreslagna lagen gäller dock inte de administrativa uppgifter som tidigare sköttes av länsstyrelsen med stöd av lagen om utsökningsväsendet. Ärendena upphör att vara anhängiga vid länsstyrelsen när den föreslagna lagen träder i kraft, om de inte enligt utsökningens förvaltningsförordning skall behandlas av länsstyrelsen.

De ärenden som skall skötas av överexekutor samt förvaltningsärendena inom utsökningen behandlas vanligen vid länsstyrelsens rättsförvaltningsavdelning eller rättsförvaltningsenhet. Samma enhet behandlar i egenskap av allmän förvaltningsmyndighet också vissa andra uppgifter. Hit hör t.ex. indrivning av gamla böter och ersättningar samt verkställighet av förvandlingsstraff för böter, delgivning av stämningar till staten

och statens intressebevakning, meddelanden till utlandet samt ärenden som gäller val och skuldsanering. I samband med att utsökningssystemet reformeras och överexekutor avskaffas har man inte befattat sig med dessa länsstyrelsens uppgifter och stadgandena i den föreslagna lagen gäller således inte dem. Vid justitieministeriet torde man dock inom kort separat börja bereda en överföring av t.ex. ärenden som gäller indrivning av böter och ersättningar samt verkställighet av förvandlingsstraff till rättsregistercentralen som underlyder justitieministeriet. Genomförandet av den reformen kan dock vara beroende av de förslag beträffande förvandlingsstraff för böter som läggs fram i samband med beredningen av totalrevideringen av strafflagen.

Enligt nya 1 kap. 9 § utsökningssagen stadgas särskilt om utsökningssagen i landskapet Åland. Stadgandet motsvarar nuvarande 1 kap. 2 § 4 mom. utsökningssagen. Om utsökningssagen i landskapet Åland och om ordnandet av dess förvaltning stadgas i lagen och förordningen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland (898/79 resp. 160/85). Detta arrangemang föreslås inte i detta sammanhang bli ändrat.

Den lokala utsökningssagen i landskapet Åland är således fortfarande landskapsfogdeämbetet som underlyder justitieministeriet. Landskapsfogden är utmätningsman. Om landskapsfogden gäller i dag vad som stadgas om länsman som utmätningsman. Därtill tillämpas på landskapsfogden, med de undantag som anges i lag eller förordning, vad som på annat ställe stadgas om den som verkställer utsökning. På landskapsfogden tillämpas enligt 10 § i den föreslagna lagen de nya stadgandena om häradsfogden som utmätningsman.

3. Propositionens verkningar

År 1994 inkom till överexekutorerna 3 753 ärenden. Eftersom lagsökningar, säkringsåtgärder och handräckning, vilka tidigare hade skötts av överexekutor, den 1 december 1993 har överförts till tingsrätterna, var antalet inkomna ärenden år 1994 ca 24 000 färre än år 1993 (-86,5 %). I slutet av 1994 fanns hos överexekutorerna 3 067 anhängiga ärenden, av vilka 1 268 var gamla lagsökningar och 1 799 andra ärenden. År 1995 inkom till överexekutorerna 3 304 ärenden. I slutet av året fanns det 1 836 an-

hängiga ärenden, av vilka 7 var lagsökningar. När överexekutorer avskaffas den 1 december 1996 beräknar man att det vid länsstyrelserna kommer att finnas ca 1 800 anhängiga utsokningsärenden, av vilka ca 500 gäller utsokningsbesvär, ca 100 verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt, ca 1 000 deponeringar, ca 100 ärenden som hänför sig till bestämmande om verkställighet och ca 50 andra ärenden.

En del av de anhängiga ärendena slutbehandlas relativt snabbt. Sådana är åtminstone ändringsansökningarna i utsokning, de ärenden som avser verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt olika uppgifter som överexekutor skall sköta enligt utsokningslagen, t.ex. förordnanden om verkställighet. Eftersom överexekutorerna årligen har avgjort mer än 1 000 utsokningsbesvär och ca 200 verkställighetsärenden som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt, kan man beräkna att största delen av de nämnda ärendena kan slutbehandlas vid länsstyrelserna inom ca sex månader räknat från det att överexekutor har blivit avskaffad.

Det är visserligen möjligt att en verkställighetsåtgärd som vidtagits innan den föreslagna lagen har trätt i kraft överklagas med stöd av nuvarande 9 kap. 1 § utsokningslagen först efter en lång tid. Det är då frågan om s.k. besvär över förfarandet som anförs utan tidsfrist. Men om verkställigheten redan är slutförd leder besvären inte till något resultat, utan behandlingen av ärendet förfaller på grund av att verkställigheten upphört.

Av de deponeringar som enligt deponeringslagen skall göras hos överexekutor upplöses de flesta relativt snabbt. Dock kan vissa deponeringar som gjorts med stöd av deponeringslagen och utsokningslagen vara anhängiga vid länsstyrelsen i flera år, t.o.m. i 10 år, vilket är maximum enligt deponeringslagen och utsokningslagen.

I regeringens proposition om indragande av överexekutor föreslås deponeringslagen bli ändrad så att länsstyrelserna sköter de ärenden enligt deponeringslagen som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft. Av de ändringar som har föreslagits i utsokningslagen följer att utmätningsmännen inte längre skall deponera medel hos överexekutor (länskontoret) eller hos länsstyrelsen. De tjänstemän som i dag arbetar vid länsstyrelsen kan behandla de depositioner som är

anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft och de nya depositioner som enligt deponeringslagen och andra lagar blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft.

Totalt sett bedömer man att det blir mera ekonomiskt att slutbehandla de anhängiga utsokningsärendena vid länsstyrelserna än att överföra de icke slutbehandlade ärendena till de myndigheter dit motsvarande nya ärenden har överförts. Då kan man spara in de kostnader som en överföring skulle medföra liksom också de kostnader som uppstår på grund av dubbelarbete.

Vid länsstyrelsernas rättsförvaltningsenheter arbetar i dag 50—60 personer i överexekutors- och andra uppgifter. I propositionen om indragande av överexekutor, vilken avlåts samtidigt som denna proposition, har det beräknats man vid länsstyrelserna sammanlagt kommer att behöva ca 40—45 personer för att sköta uppgifter som gäller utsokning och annan rättsförvaltning, sedan de reformer som gäller utsokningens organisation och ändringssökandet i utsokningsärenden samt verkställigheten av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt har genomförts samt sedan överexekutor har avskaffats. Senast efter en övergångsperiod på ett halvt år kan ca 10—15 av de nuvarande anställda överföras till andra uppgifter vid länsstyrelserna eller till andra uppgifter inom statsförvaltningen, särskilt till tingsrätterna.

Av den återstående personalen vid länsstyrelsernas rättsförvaltningsenheter behandlar ca 15—20 personer ärenden som gäller indrivning av gamla böter och ersättningar samt verkställighet av förvandlingsstraff för böter. Man överväger separat om dessa ärenden borde flyttas bort från länsstyrelserna. De nya förslag beträffande förvandlingsstraff för böter som lagts fram av projektet för beredning av totalrevideringen av strafflagen kan dock påverka flyttningstidtabellen.

Lagförslagen i propositionen med förslag till revidering av lagstiftningen om utsokningsmyndigheterna och ändringssökande i utsokningsärenden berörs också av den föreslagna lagen. I den propositionen har man särskilt bedömt vilka organisatoriska och ekonomiska verkningar propositionen kommer att ha. En kalkyl beträffande resurser och verkningar i samband med reformen av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt ingår i regeringens proposition med förslag till re-

form av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt.

4. Beredningen av propositionen

Den föreslagna lagen har beretts inom en av justitieministeriet tillsatt arbetsgrupp. Visserligen av justitieministeriet förordnade sakkunniga har hörts och utlåtande om förslaget har inbegärts av inrikesministeriet och länsstyrelsen i Nylands län.

5. Samband med andra propositioner

Den föreslagna lagen gäller lagar 197/96

och 199/96 som riksdagen har godkänt samt lagförslaget om revidering av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt. Därtill gäller övergångsstadgandena de lagförslag som ingår i propositionen om indragande av överexekutor, vilken avläts till riksdagen samtidigt som denna proposition.

I 1 § i den föreslagna lagen föreslås för tydlighets skull bli intagen en uttrycklig förteckning över de lagar som den föreslagna lagen gäller. Om det i de föreslagna lagarna (t. ex. RP 96/1995 rd) görs ändringar när de stiftas, måste det särskilt beaktas på vilket sätt ändringarna kan påverka övergångsstadgandena.

DETALJMOTIVERING

1. Lagförslaget

1 §. *Tillämpningsområde.* I paragrafen uppräknas de lagar som berörs av lagens övergångsstadganden. Lagarna ingår i de till riksdagen avlätna propositionerna med förslag till reform av verkställigheten av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt och med förslag till revidering av lagstiftningen om utsköningsmyndigheterna och ändringssökande i utsköningsärenden samt i den proposition med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor som avläts till riksdagensamtidigt med denna proposition. De lagar som ingår i den förstnämnda propositionen har redan godkänts. Enligt ikraftträdelsestadgandena i alla de lagar som nämns i paragrafen skall övergångsstadganden utfärdas särskilt genom lag.

Den föreslagna lagen innehåller övergångsstadganden som gäller för alla ärenden som skall behandlas av överexekutor samt de utsköningsärenden som är anhängiga hos utmätningssmannen och i fullföljdsdomstol. Inte endast utsköningsärenden utan även andra ärenden som är anhängiga hos utmätningssmannen överförs och behandlas i enlighet med den föreslagna 4 §.

I de nämnda regeringspropositionerna ingår också förslag till ändring av andra lagar än de som nämns i 1 § i den föreslagna lagen. De redan godkända och de föreslagna

ändringarna är dock sådana att man har ansett att det inte behövs några övergångsstadganden. Vanligen blir de ändrade stadgandena tillämpliga på anhängiga ärenden omedelbart när lagen träder i kraft. Exempelvis den ändring av 1 § lagen om fri rättegång som ingår i propositionen med förslag till revidering av lagstiftningen om utsköningsmyndigheterna och ändringssökande i utsköningsärenden innebär att fri rättegång omedelbart kan beviljas i ett besvärärende enligt utsköningslagen som är anhängigt vid allmän domstol, t.ex. vid hovrätt, när den föreslagna lagen träder i kraft. Om det i någon annan lag hänvisas till de nya stadgandena i dessa andra lagar som träder i kraft tillsammans med de i 1 § nämnda lagarna, skall enligt 10 § 1 mom. i den föreslagna lagen det nya ersättande stadgandet tillämpas i stället för det tidigare stadgandet.

2 §. *Ärenden som överförs från överexekutor till länsstyrelsen.* I denna paragraf stadgas om när överexekutor upphör med sin verksamhet, om behandlingen i länsstyrelsen av ärenden som är anhängiga hos överexekutor och vissa andra ärenden samt om vilken lag som skall tillämpas vid behandlingen.

I nuvarande 1 kap. 1 § utsköningslagen stadgas att utsköningsärenden handläggs och prövas av överexekutor. Överexekutor är länsstyrelsen.

I utskökningslagens nya 1 kap., vilket träder i kraft den 1 december 1996, finns inte längre stadganden om överexekutor. Därför föreslås i 1 mom. uttryckligen bli konstaterat att överexekutor upphör med sin verksamhet den 1 december 1996. Länsstyrelsernas verksamhet som utskökningsväsendets distriktsförvaltningsmyndigheter upphör också samma datum, i och med att lagen om utskökningsväsendet upphävs och 1 kap. utskökningslagen träder i kraft. Länsstyrelsen tilldelas dock genom förordning vissa administrativa uppgifter inom utskökningsväsendet.

De ärenden som nämns i 2 mom. behandlas när överexekutor upphört med sin verksamhet av respektive länsstyrelse. Här avses den länsstyrelse som i samma ärende tidigare har fungerat som överexekutor. Frånsett det undantag som nämns i det föreslagna 5 § 2 mom. överförs de ärenden som avses i 2 § 2 mom. inte till andra myndigheter, t.ex. till tingsrätten eller utmätningsmannen, trots att motsvarande ärenden som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft skall behandlas av dem.

Enligt 1 punkten behandlar länsstyrelsen de ärenden som är anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft. I stadgandet avses de ärenden som enligt utskökningslagen och andra lagar skall behandlas av överexekutor och som kan vara "anhängiga" i den meningen som avses i stadgandet.

Icke slutförda överexekutorsärenden slutbehandlas enligt 1 punkten vid länsstyrelsen oberoende av om motsvarande nya ärenden har överförts till någon annan myndighet eller om länsstyrelsen behandlar samma slags nya ärenden som normala förvaltningsärenden med stöd av momentets 3 punkt. De anhängiga ärendena behandlas enligt 3 mom. alltid med iakttagande i tillämpliga delar av tidigare stadganden.

Vid länsstyrelsen behandlas enligt 2 mom. 1 punkten t.ex. anhängiga besvär som gäller utmätningsmannens verkställighetsåtgärder och beslut, olika ärenden som gäller förordnande om verkställighet samt deponeringsärenden. Med beaktande av det föreslagna 9 § 1 mom. slutbehandlas vid länsstyrelsen också ärenden i samband med verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt.

Ifall frågan om föreläggande eller utdömande av vite enligt ett tidigare stadgande i utskökningslagen (t.ex. UL 3:4, 5 och 34 d) är anhängigt hos överexekutor när den före-

slagna lagen träder i kraft, är det enligt 1 punkten länsstyrelsen som beslutar om ärenden som gäller sådan verkställighet. Om ansökan om utdömande av vite som förelagts med stöd av utskökningslagen görs först efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft, är det enligt det föreslagna 7 § 1 mom. tingsrätten som beslutar om utdömande av vitet. Efter det att lagen har trätt i kraft är det utmätningsmannen som enligt de föreslagna ändringarna i utskökningslagen beslutar om föreläggande av vite. Länsstyrelsen behandlar inte längre ärendet, även om överexekutor vid verkställighet som gäller samma beslut skulle ha beslutat om användningen av tvångsmedel innan lagen trädde i kraft.

Paragrafens 2 mom. 1 punkt tillämpas inte på ett anhängigt förvaltningsärende inom utskökningslagen om det enligt tidigare lag har skötts av länsstyrelsen eller överexekutor. Den lägre utskökningsmyndighet som berörs av ett förvaltningsärende som eventuellt inte är slutfört när den föreslagna lagen träder i kraft finns inte längre kvar efter det att ändringen av 1 kap. utskökningslagen har trätt i kraft.

Om utskökningsbesvär inte ännu är anhängiga när lagen träder i kraft och sedan blir behandlade med stöd av 2 mom. 1 punkten, men dock gäller en verkställighetsåtgärd som har vidtagits innan denna lag träder i kraft, skall besvären behandlas av länsstyrelsen med stöd av 2 mom. 2 punkten. Sistnämnda besvär behandlas enligt 3 mom. i den här aktuella paragrafen och 5 § 1 mom. med iakttagande i tillämpliga delar av den tidigare lagen.

Till de besvär som kan bli föremål för behandling i länsstyrelsen med stöd av 2 mom. 2 punkten hör sådana besvär där tiden för sökande av ändring löper ut efter det att lagen har trätt i kraft eller där ingen tidsgräns finns angiven. Till de sistnämnda hör närmast besvär över förfarandet enligt nuvarande 9 kap. 1 § utskökningslagen.

Enligt 2 punkten och 5 § 1 mom. behandlar länsstyrelsen också ändringsansökningar som gäller utmätningsmannens verkställighetsåtgärder och som har återförvisats av hovrätten.

I lagstiftningen kommer som framgår av den allmänna motiveringen även i fortsättningen att kvarstå vissa stadganden som gäller överexekutor och som nu inte föreslås bli ändrade eller upphävda. Därför stadgas i

2 mom. 3 punkten att länsstyrelsen även behandlar sådana ärenden som enligt gällande stadganden fortsättningsvis skall skötas av överexekutor. Ett sådant ärende har inte genom ändring av de stadganden som gäller för det överförts från överexekutor till någon annan myndighet. I stadgandet i 3 punkten avses endast sådana ärenden som blir anhängiga efter det att överexekutor upphört med sin verksamhet. Ett ärende som är anhängigt hos överexekutor slutbehandlas av länsstyrelsen med stöd av 1 punkten.

Momentets 3 punkt tillämpas bl.a. på deponeringar som med stöd av andra lagar än utsökningslagen och deponeringslagen skall göras hos överexekutor, som t.ex. deponeringar enligt 11 § lagen om begränsning av avstyckad lägenhets ansvar för inteckning (4/37). Länsstyrelsen behandlar med stöd av 3 punkten också meddelande om att fordran har förfallit i enlighet med 1 § förordningen om preskription i fordringsmål och om oförentlig stämning på borgenärer. Enligt 9 § förordningen om införande af ny utsökningslag och hvad i afseende derå skall iakttagas kan en sådan anmälan göras till överexekutor.

Stadgandet i 3 punkten är också ett slags säkringsstadgande. Länsstyrelsen behandlar t.ex. sådana på kejsarens eller konungens befällningshavande ankommande ärenden som det när den föreslagna lagen träder i kraft ännu kan anses att skall skötas av överexekutor.

Enligt 3 mom. skall vid behandlingen av de ärenden som nämns i 2 mom. 1 och 2 punkten och vid sökande av ändring i tillämpliga delar iakttas den tidigare lagens stadganden, om inte annat stadgas i den föreslagna lagen, t.ex. det föreslagna 5 § 2 mom.

Länsstyrelsen behandlar besvär över utmätningssmannens verkställighetsåtgärder i enlighet med nuvarande 9 kap. utsökningslagen och ändring i länsstyrelsens beslut söks i enlighet med 10 kap. utsökningslagen hos hovrätten. Frågan om vilka stadganden som i länsstyrelsen skall tillämpas vid behandlingen av ändringsansökan behandlas också i motiveringen till 5 §.

Länsstyrelsen behandlar i enlighet med tidigare stadganden också hos överexekutor anhängiga ärenden som gäller förordnande om verkställighet, trots att det efter det att lagen har trätt i kraft är utmätningssmannen som är behörig att besluta om t.ex. föreläg-

gande av vite.

Länsstyrelsen ansvarar enligt de tidigare stadgandena för de medel som utmätningssmannen innan den föreslagna lagen trädde i kraft har deponerat hos överexekutor i länsfonden i ett utsökningsärende med stöd av nuvarande 17 och 24 § i 6 kap. utsökningslagen. Därmed avgör länsstyrelsen t.ex. parternas i utsökningen rätt att lyfta de deponerade medlen med stöd av nuvarande 17 och 18 § i 6 kap. utsökningslagen. Ändring i länsstyrelsens beslut i ett sådant deponeringsärende som är anhängigt när lagen träder i kraft skall sökas hos hovrätten i enlighet med nuvarande 10 kap. utsökningslagen.

Deponeringsärenden enligt deponeringslagen som är anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft slutbehandlas i länsstyrelsen i enlighet med deponeringslagens tidigare stadganden. I rättspraxis har man ansett att överexekutors beslut i ett sådant ärende inte får överklagas i hovrätten. I samband med att överexekutor indras föreslås att deponeringsärenden enligt deponeringslagen skall behandlas av länsstyrelsen. Frågan om rätten att överklaga beslut i deponeringsärenden som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft skulle då avgöras med stöd av lagen om ändringssökande i förvaltningsärenden (154/50), nedan *förvaltningsbesvärslagen*.

I nuvarande 52, 68, 79 och 94 §§ inlösningslagen ingår särskilda stadganden om behandlingen av ärenden som skall skötas av överexekutor och om sökande av ändring i hovrätten enligt nuvarande 10 kap. utsökningslagen. Dessa stadganden tillämpas i ärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Inlösningslagen föreslås dock i samband med att överexekutor indras bli ändrad så att ärendenas behandling överförs från överexekutor till länsstyrelsen. De ärenden som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft behandlas i länsstyrelsen, och länsstyrelsens beslut överklagas i enlighet med förvaltningsbesvärslagen.

Stadgandena i 3 mom. tillämpas på de ärenden som nämns i 2 mom. 1 och 2 punkten endast under en viss övergångsperiod. När de anhängiga ärendena har slutbehandlats, eller när de verkställighetsåtgärder som utmätningssmannen har vidtagit under den tidigare lagens giltighetstid inte längre kan överklagas, eller när besvären på grund av att verkställigheten har slutförts förlorar sin betydelse, upphör behovet att tillämpa dessa

stadganden.

Däremot skall de i 2 mom. 3 punkten nämnda ärenden som blir anhängiga efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft permanent skötas av länsstyrelsen. På dessa ärenden tillämpas inte enligt 3 mom. tidigare stadganden om överexekutor. Ärendena behandlas vid länsstyrelsen enligt normalt förfarandeförfarande. I fråga om ändringssökande gäller vad som stadgas om sökande av ändring i länsstyrelsens beslut. Till dessa delar motsvaras de av sådana ärenden som uttryckligen genom en ändring av respektive stadganden om dem har överförts på länsstyrelsen.

Enligt 9 § länsstyrelseförordningen (638/92) överklagas länsstyrelsens beslut i den ordning som anges i förvaltningsbesvärslagen. Den sistnämnda lagen torde bli ersatt av en ny förvaltningsprocesslag. Förslaget till nämnda lag finns i regeringens proposition med förslag till förvaltningsprocesslag och lagstiftning som har samband med den (RP 217/1995 rd) och propositionen är i riksdagen för behandling.

Hos länsstyrelsen kvarstår enligt 2 mom. 3 punkten inga egentliga utskökningsärenden. Länsstyrelsen skall enligt stadgandet inte fatta sådana (överexekutors) utskökningsbeslut där det enligt 1 § 2 mom. förvaltningsbesvärslagen "är särskilt föreskrivet" om anförande av besvär. Trots att de ärenden som kvarstår hos länsstyrelsen tidigare har skötts av överexekutor, kan på dem också tillämpas lagen om förvaltningsförfarande (598/82).

Enligt nuvarande 1 kap. 1 § 2 mom. utskökningslagen är länsstyrelsen överexekutor också i landskapet Åland. Eftersom något sådant stadgande inte ingår i utskökningslagens nya 1 kap. och då överexekutor upphör med sin verksamhet, skall också i landskapet Åland de ärenden som är anhängiga hos överexekutor behandlas i länsstyrelsen i enlighet med 2 §.

På det sätt som närmare framgår av motiveringen till de föreslagna 8 och 9 §§ tillämpas 2 § också på ärenden enligt lagen om avbetalningsköp samt på verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt, om dessa är anhängiga när lagen träder i kraft.

3 §. *Verkställbarhet av överexekutors beslut.* Överexekutors beslut genom vilket en betalningsskyldighet har fastställts, och övriga överexekutors beslut i utskökningsärenden,

utgör enligt nuvarande 3 kap. 1 § 1 mom. 5 punkten utskökningslagen en verkställighetsgrund enligt utskökningslagen, och vid verkställigheten av ett sådant beslut iakttas stadgandena i 4—6 kap. utskökningslagen.

I 1 mom. föreslås bli stadgat om verkställigheten av sådana överexekutors beslut som har fattats innan lagen trädde i kraft, efter det att överexekutor upphört med sin verksamhet. Besluten skall enligt förslaget verkställas med iakttagande av de tidigare stadganden om verkställbarheten av överexekutors beslut som gällde när den föreslagna lagen trädde i kraft.

Ett beslut av överexekutor genom vilket någon har ålagts en betalningsskyldighet verkställs enligt nuvarande 3 kap. 17 § utskökningslagen på samma sätt som motsvarande beslut i underrätt. Vid verkställighet av överexekutors beslut iakttas även efter det att den föreslagna lagen trätt i kraft stadgandena i 3 kap. 7 § utskökningslagen, vilka möjliggör en begränsad verkställighet redan innan beslutet har vunnit laga kraft.

Enligt 3 kap. 18 § utskökningslagen verkställs andra beslut i utskökningsmål trots besvär. Ett beslut genom vilket någon har dömts till böter eller att betala vite får dock inte verkställas förrän beslutet har vunnit laga kraft. Trots det får egendom utmätas för indrivning av vite, men den utmätta egendomen får inte säljas förrän beslutet har vunnit laga kraft.

Enligt det föreslagna 7 § 1 mom. skall ansökan om utdömande av vite som överexekutor har förelagt innan lagen trädde i kraft dock göras till tingsrätten. Enligt 2 mom. i den sistnämnda paragrafen får överexekutors beslut om påtryckningshåkte enligt nuvarande 3 kap. 5 § utskökningslagen inte alls verkställas efter det att lagen har trätt i kraft.

I 2 mom. sägs att vad som stadgas i 1 mom. också gäller beslut som länsstyrelsen meddelat med stöd av 2 § 2 mom. 1 punkten.

Beslut av överexekutor och beslut som länsstyrelsen meddelat i överexekutors ställe i ärenden som gäller utskökningsbesvär skall enligt 2 § 3 mom. och 5 § 1 mom. i lagförslaget verkställas med iakttagande av utskökningslagens tidigare stadganden om sökande av ändring.

I de föreslagna 8 och 9 §§, vilka gäller ärenden som avses i lagen om avbetalningsköp och verkställighet av beslut som

gäller vårdnad om barn och umgängesrätt, hänvisas också till den här föreslagna 3 §.

4 §. *Ärenden som överförs från stadsfogde och länsman till häradsfogde.* Enligt nya 1 kap. 1 § utsökningslagen är det häradsfogden som är utmättningsman, utom i de undantagsfall när denna syssla sköts av den länsman som avses i 6 a § polisförvaltningslagen. Det nya 1 kap. ingår i den lag som nämns i 1 § 1 punkten och träder i kraft den 1 december 1996, då den tjänsteman som avses i nuvarande 1 kap. 2 § 2 mom. utsökningslagen, dvs. stadsfogden, länsmannen och avdelningschefen, upphör med sin verksamhet som utmättningsman. Detta konstateras uttryckligen här i den föreslagna lagens 4 § 1 mom.

På det sätt som nämns i den allmänna motiveringen har landskapet Åland i lokalförvaltningslagen lämnats utanför häradsindelningen. Utmättningsman i landskapet Åland är fortsättningsvis landskapsfogden. Om landskapsfogden gäller vad som stadgas om länsman som utmättningsman. På landskapsfogden tillämpas också, med de undantag som särskilt anges i lag eller förordning, vad som i annan lagstiftning stadgas om den som verkställer utsökning.

I dag bestäms utmättningsmannens verksamhetsområde delvis enligt en redan upphävd indelning för domstolarna (rådstuvurätter/stadsfogdar) och delvis enligt den regionala indelningen för polisen (länsmansdistrikten).

Enligt 3 § lokalförvaltningslagen ordnas den statliga lokalförvaltningen häradsvis och länen indelas i härad med iakttagande av kommungränserna. Statsrådet har fattat beslut om häradsindelningen och indelningen som träder i kraft den 1 december 1996. Enligt 4 § lokalförvaltningslagen finns i ett härad antingen ett häradsämbete eller fristående ämbetsverk enligt vad statsrådet beslutar. Också statsrådets beslut om häradens ämbetsverkstyp och deras språkliga indelning träder i kraft vid samma tidpunkt. I den lag som nämns i 1 § 1 punkten i den föreslagna lagen ingår de nya stadganden om utsökningsmyndigheterna och deras verksamhetsområden som krävs för lokalförvaltningsreformen.

Enligt 2 mom. överförs sådana ärenden som är anhängiga hos utmättningsmannen till häradsfogden eller till den länsman som avses i den nya 1 kap. 1 § utsökningslagen eller en av dem förordnad tjänsteman vid det

härad eller något av de härad som har kommit i utmättningsmannens tidigare verksamhetsområdes ställe. Stadgandet gäller inte bara utsökningsärenden utan också andra ärenden som skall skötas av utmättningsmannen, t.ex. de ärenden som enligt 53 § 2 mom. och 41 § 1 mom. lagen om skuldsanering för privatpersoner (57/93) sköts av utmättningsmannen. Vart ärendet överförs bestäms utgående från den situation som rådde när beslutet om den regionala behörigheten fattas.

Om justitieministeriet i enlighet med nya 1 kap. 3 § 2 mom. utsökningslagen har förordnat att häradets exekutionsverk eller häradsämbetets exekutionsavdelning skall sköta uppgifter inom ett annat häradsområde, överförs ett utsökningsärende som är anhängigt när lagen träder i kraft till detta exekutionsverk eller denna exekutionsavdelning.

Om en utmättningsmans tidigare verksamhetsområde i undantagsfall kommer att delas mellan två eller flera härad, kan ett anhängigt ärende slutbehandlas vid något av dem. I första hand skall man sträva efter att ärendet behandlas av den utmättningsman som skulle vara behörig att behandla ärendet om ansökan om verkställighet gjordes först efter det att lagen har trätt i kraft. Justitieministeriet, vilket enligt nya 1 kap. 10 § utsökningslagen skall sköta den allmänna ledningen, styrningen och övervakningen av utsökningsväsendet, kan meddela närmare anvisningar om överföring av utsökningsärenden och om meddelanden till klienterna.

Vid behandlingen av ett ärende som överförs enligt 3 mom. iakttas de i lagförslagets 1 § nämnda och andra stadganden som gäller efter det att den här föreslagna lagen har trätt i kraft, om inte annat stadgas i den föreslagna lagen. Stadgandet motsvarar den allmänt iakttagna principen enligt vilken nya stadganden om förfaringsättet tillämpas på anhängiga ärenden så snart lagen har trätt i kraft.

Efter att den nya lagen har trätt i kraft bestäms utmättningsmannens utslutande behörighet i enlighet med 1 kap. 5 § utsökningslagen. Utmättningsmannen kan i ett ärende som är anhängigt hos honom genast besluta om utförande av sådana verkställighetsåtgärder som tidigare har hört till överexekutors behörighet, om inte samma ärende redan är anhängigt hos överexekutor med stöd av det föreslagna 2 § 2 mom. Utmät-

ningsmannen kan då inte t.ex. med stöd av nya 4—5 §§ i 3 kap. utsökningslagen besluta om yrkande på föreläggande och utdömmande av vite, och inte heller i ett ärende som gäller verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt hämta ett barn med stöd av den nya lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt utan beslut av länsstyrelsen.

Utmätningssmannen kan i ett anhängigt ärende göra en självrättelse av ett beslut som han har fattat efter det att lagen har trätt i kraft samt ge anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist med stöd av nya 9 kap. utsökningslagen, om inte annat följer av den föreslagna 6 §. Ändring i ett beslut som utmätningssmannen har fattat i ett anhängigt ärende efter att lagen har trätt i kraft söks med iakttagande av stadgandena i nya 10 kap. utsökningslagen. I utsökningsärenden kan de nya stadgandena om rättegångsadress i 3 kap. 21 och 27 §§ utsökningslagen tillämpas, om en sådan postadress som avses i 3 kap. 21 § 4 mom. har meddelats till utmätningssmannen efter det lagen trädde i kraft.

Vissa av de redan godkända ändringarna i utsökningslagen och av de ytterligare ändringar i samma lag som ingår i den proposition med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor som avläts till riksdagen samtidigt som denna proposition är sådana att de nya stadgandena inte kan tillämpas på verkställighet som utmätningssmannen i ett ärende som är anhängigt när övergångslagen träder i kraft utför efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft. Vissa andra stadganden skall för sin del tillämpas retroaktivt.

Om det i en dom har bestämts att en fordran skall betalas ur den fasta egendom som utgör säkerhet för fordran, skall egendomen enligt 4 kap. 22 § 1 mom. utsökningslagen anses vara utmätt omedelbart. I nuvarande 3 mom. i samma paragraf stadgas att om det inte begärs att utmätningssmannen skall sälja den egendom som avses i 1 mom. inom två månader efter att en sådan dom som nämns i 1 mom. har vunnit laga kraft, förfaller utmätningen automatiskt.

Detta moment föreslås bli ändrat i propositionen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor så, att om borgenären inte har begärt att utmätningssmannen skall sälja egendomen, skall utmätningssman-

nen återkalla utmätningen på begäran av gäldenären eller ägaren, när den utsatta tiden har förflutit efter det att den i 1 mom. nämnda domen har vunnit laga kraft.

I 4 mom. föreslås med hänsyn till parternas rättsskydd bli stadgat att om en dom som avses i 4 kap. 22 § 1 mom. utsökningslagen har getts innan den föreslagna lagen trädde i kraft, iakttas vid ärendets behandling de stadganden i 3 mom. i samma paragraf som gällde när denna lagen trädde i kraft. Utmätningssmannen skall på tjänstens vägnar på nuvarande sätt följa upp när den utsatta tiden har gått ut och underrätta tingsrätten om att ärendet har förfallit.

Enligt det nya 3 mom. som fogats till 5 kap. 6 § utsökningslagen skall utmätningssmannen underrätta gäldenären om att auktion på värdefull lös egendom har kungjorts eller tillkännagivits. Utmätningssmannen skall enligt det föreslagna 4 mom. underrätta gäldenären även i det fallet att auktionen har kungjorts eller tillkännagivits redan innan lagen trädde i kraft. Stadgandet gäller sådana fall då auktionen hålls efter det att lagen har trätt i kraft. Underrättelsen skall lämnas så snart lagen har trätt i kraft, och ingen särskild tid finns utsatt för den. Gäldenären skall dock bli underrättad om auktionen innan den förrättas.

I propositionen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor föreslås att det till 5 kap. 6 § utsökningslagen skall fogas ett nytt 4 mom., enligt vilket en sådan underrättelse som nämns i 3 mom. i samma paragraf skall lämnas också till en delägare i egendomen, även om hans andel inte har blivit utmätt. Det är befogat att också en sådan underrättelse efter det att lagen har trätt i kraft lämnas i alla de fall då auktionen på egendomen hålls efter det att lagen har trätt i kraft.

Till nuvarande 5 kap. 21 § utsökningslagen har i samband med revideringen av lagstiftningen om utsökningsmyndigheterna och ändringssökande i utsökningsärenden fogats ett nytt 3 mom., enligt vilket kallelse till borgenärsförhandling i samband med exekutiv auktion på en fastighet skall sändas också till gäldenären och fastighetens ägare. I kallelsen skall nämnas att eventuella anmärkningar mot de fordringar som upptas i borgenärsförteckningen skall göras vid borgenärsförhandlingen. När den nya lagen har trätt i kraft kan gäldenären inte längre ty sig till återvinningstalan enligt nuvarande 6 kap.

14 § utsökningslagen. I det fall att han vid en borgenärsförhandling som hålls efter det att lagen har trätt i kraft har underlåtit att lägga fram en invändning beträffande fordran, kan han inte heller få anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist.

Genom den ändring av utsökningslagen som träder i kraft den 1 december 1996 har ett nytt 3 mom. fogats till nuvarande 5 kap. 21 § utsökningslagen. Detta lagrum är i kraft bara till den 31 december 1996, eftersom den nuvarande 21 § i 5 kap. utsökningslagen ändrades i sin helhet i samband med att jordabalken stiftades (540/95), och denna ändring (551/95) träder i kraft den 1 januari 1997. I propositionen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor ingår ett förslag till ett nytt 3 mom. som skall fogas till den sistnämnda paragrafen. Därmed kommer stadgandet att beakta både de temporära ändringar som träder i kraft den 1 december 1996 och de ändringar som föranleds av jordabalken. Den nya 5 kap. 21 § utsökningslagen träder i sin helhet i kraft samtidigt som jordabalken, dvs. den 1 januari 1997.

Här i 4 mom. föreslås av ovan nämnda orsaker bli stadgat att utmätningsmannen skall sända en kallelse enligt 5 kap. 21 § 3 mom. utsökningslagen (197/96), om borgenärsförhandlingen hålls efter det att denna lag har trätt i kraft, eller en kallelse enligt 5 kap. 21 § 2 mom. (551/95) och 3 mom. utsökningslagen, om partsförhandlingen hålls efter den 1 januari 1997.

Kallelsen skall skickas så snart lagen har trätt i kraft. Den skall delges bevisligen, om mindre än fyra veckor återstår till auktionen, vilket i 5 kap. 21 § 2 mom. utsökningslagen förutsätts när det gäller ett vanligt brev. Till en sådan rättegångsadress enligt 3 kap. 21 § 4 mom. och 27 § 3 mom. utsökningslagen som har meddelats efter det att lagen har trätt i kraft kan underrättelse sändas som vanligt brev även senare. Underrättelsen skall alltid lämnas så mycket före borgenärsförhandlingen att gäldenären kan komma till förhandlingen för att bevaka sina rättigheter. Om gäldenärsförhandlingen hålls genast efter det att lagen har trätt i kraft, i december 1996, eller partsförhandlingen hålls i januari 1997, kan utmätningsmannen bli tvungen att skicka meddelandet redan innan den föreslagna lagen har trätt i kraft.

I 6 kap. 18 § utsökningslagen, som ändrades i samband med ändringssökningsrefor-

men, stadgas att om utdelning har beräknats för en fordran för vilken fordringsbevis inte har lagt fram och borgenären inte anmäler sig och lägger fram fordringsbeviset inom två år från det auktionen har vunnit laga kraft, förlorar han sin rätt till utdelningen. Enligt den tidigare lagen gick borgenären inte miste om sin utdelning. En annan borgenär kunde visserligen lyfta medlen, men då måste han ställa säkerhet. Den nya 6 kap. 18 § leder inte till att gäldsförhållandet avbryts i förhållande till en gäldenär med personligt ansvar. Lagrummet försämrar likväl borgenärens möjligheter att driva in sin fordran av gäldenären, eftersom säkerheten upphört att vara i kraft. Därför föreslås att i lagen tas in en bestämmelse enligt vilken, om i 5 kap. 24 § utsökningslagen avsett borgenärsförhandling har hållits innan lagen trädde i kraft tillämpas på utdelning som inte bevakats den tidigare 6 kap. 18 § utsökningslagen. Om fordringsbeviset inte företetts ens vid fördelningen av köpeskillningen, skall utmätningsmannen sätta nämnda utdelning åt sidan och deponera det hos länsstyrelsen i enlighet med tidigare bestämmelser även i det fall att utsökningslagens nya bestämmelser redan skulle vara i kraft. I praktiken ordnar utmätningsmännen ett nytt borgenärsförhandling då en fastighet säljs på nytt vid exekutiv auktion med stöd av 5 kap. 42 § utsökningslagen. Härvid är tidpunkten för den första borgenärsförhandlingen bestämmande, eftersom det är fråga om en fortsättning av samma förfarande.

I 5 mom. stadgas om självrättelse av förrättningar och åtgärder som har vidtagits och beslut som har fattats innan lagen har trätt i kraft. Enligt nya 9 kap. 1 § utsökningslagen har utmätningsmannen relativt stor behörighet att rätta sakfel samt skriv- och räknefel. Utmättningsmannen kan rätta verkställighetsåtgärder eller beslut oberoende av om de har eller inte har vunnit laga kraft. Detta stadgande skall som sådant tillämpas på åtgärder och beslut som i anhängiga ärenden vidtas efter det att lagen har trätt i kraft.

Ett beslut som har fattats innan lagen har trätt i kraft men som saknar laga kraft överklagas hos överexekutor och länsstyrelsen behandlar besvaren i enlighet med 2 §. Ansökan om ändring i ett beslut om självrättelse som utmätningsmannen har fattat efter det att lagen har trätt i kraft görs enligt nya 10 kap. utsökningslagen till tingsrätten. Kapitlets stadganden om förhållandet mellan ut-

sökningsbesvär och självrättelse gäller endast utsökningsbesvär som behandlas i tingsrätten. Därför är det för undvikande av förväxling inte orsak att ge utmätningssmannen rätt att själv rätta ett beslut som har fattats under den tidigare lagens giltighetstid och som saknar laga kraft.

Av denna orsak förutsätts i 5 mom. att en verkställighetsåtgärd som har vidtagits eller ett beslut som har fattats medan den tidigare lagen gällde, skall ha vunnit laga kraft innan utmätningssmannen kan göra en självrättelse enligt nya 9 kap. 1—5 §§ utsökningslagen. Stadgandet gäller rättelse av såväl sakfel som skriv- och räknefel. Användningsområdet för självrättelse anges i 9 kap. 1 §, och t.ex. en helt slutförd verkställighet kan inte längre rättas. I de nya 9 kap. 2—5 §§ stadgas om utförande av och meddelande om självrättelse samt om sökande av ändring i och verkställighet av rättelsebeslut.

Med stöd av 10 § skall stadgandena i paragrafens 3—5 mom. om behandlingen av ärenden som när lagen träder i kraft är anhängiga hos utmätningssmannen också i tillämpliga delar gälla ärenden som är anhängiga hos landskapsfogden på Åland.

5 §. *Sökande av ändring.* Det finns ett samband mellan paragrafens 1 mom. och 2 § 2 och 3 mom., där det ingår stadganden om i vilken ordning man i första rättsinstans skall behandla besvär som är anhängiga när lagen träder i kraft respektive besvär som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft men som gäller en verkställighetsåtgärd som har vidtagits innan lagen trädde i kraft. På grund av att överexekutor indras är det nödvändigt att i lagen i 2 § ta in specialstadganden om första besvärinstans. Den föreslagna paragrafen gäller ändringssökande mera allmänt, med andra ord anges här hur ändring skall sökas och hur ansökan behandlas i de olika besvärinstanserna.

Enligt 1 mom. skall en verkställighetsåtgärd som har vidtagits eller ett beslut i ett utsökningsärende som har fattats innan denna lag trädde i kraft överklagas och ändringsansökan behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i den tidigare lagen. Stadgandet tillämpas på behandlingen av både ändringsansökningar i utsökningsärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft och sådana ändringsansökningar som blir anhängiga efter det att lagen har trätt i kraft men som gäller beslut som har fattats eller verkställighetsåtgärder som har

vidtagits innan lagen trädde i kraft.

I stadgandet avses med ändringsansökan anförande av besvär i enlighet med nuvarande 9 och 10 kap. utsökningslagen och behandlingen av dessa besvär. Om återvinning enligt utsökningslagen stadgas särskilt i 6 § i detta lagförslag. Ändring i utmätningssmannens beslut söks enligt nuvarande 9 kap. utsökningslagen hos överexekutor. Enligt de nu föreslagna 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten skall ändringsansökan behandlas av länsstyrelsen i överexekutors ställe. Detta konstateras också separat i 1 mom.

Frågan om parterna har besvär rätt och om beslutet är överklagbart samt inom vilken tid ändring skall sökas avgörs med stöd av den tidigare lagen, frånsett det undantag som framgår av momentets sista mening. T.ex. enligt nya 10 kap. 4—5 §§ utsökningslagen skall utsökningsbesvär alltid inlämnas inom utsatt tid. Trots det har en part vid utsökning i de fall som avses i nuvarande 9 kap. 1 § utsökningslagen alltid rätt att utan tidsgräns söka ändring i ett beslut som har fattats under den tidigare lagens giltighetstid. Å andra sidan har en part vid utsökning inte enligt det nya 10 kap. 5 § 3 mom. rätt att söka ändring i slutredovisningen av penningmedel, om redovisningen har gjorts redan innan lagen trädde i kraft.

Länsstyrelsen behandlar besvär som gäller utmätningssmannens verkställighetsåtgärder eller beslut enligt föreslagna 2 § 3 mom., med iakttagande i tillämpliga delar av den tidigare lagens stadganden (9 och 10 kap. utsökningslagen). Stadgandet motsvarar nu aktuella 5 § 1 mom. Beslut om avbrytande av verkställigheten fattas med stöd av nuvarande 9 kap. 9 §. Av ändringarna i 3 kap. 12 och 13 §§ utsökningslagen följer dock att den domstol som behandlar en ändringsansökan som gäller verkställighetsgrunden eller en återvinningstalan enligt med 12 kap. rättegångsbalken genast skall tillämpa de nya 9 kap. 14—18 §§ när det gäller ett sådant ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft.

De förbud mot sökande av ändring som ingår i nuvarande 10 kap. 1 § 2 mom. och 2 § utsökningslagen gäller för länsstyrelsens beslut i ett besvärärende. Å andra sidan kan en part med stöd av nuvarande 10 kap. 2 § hos hovrätten överklaga ett beslut av länsstyrelsen genom vilket verkställigheten har avbrutits. Enligt nya 9 kap. 14 § 4 mom. utsökningslagen får ändring inte sökas i ett

beslut som gäller avbrytande av verkställigheten.

Besvär över åtgärder som utmätningssmannen har vidtagit innan lagen trädde i kraft måste också hovrätten och högsta domstolen behandla i enlighet med den tidigare lagen, fränsett det undantagsstadgande beträffande besvärstiden som framgår av sista meningen här i 5 § 1 mom. De tidigare stadgandena skall iaktas både om besvären är anhängiga när lagen träder i kraft och om besvären blir anhängiga först senare.

I nuvarande 10 kap. utsökningslagen ingår stadganden om behandlingen av ändringsansökan i hovrätten. T.ex. i fråga om ersättande av rättegångskostnader och avbrytande av verkställigheten tillämpas nuvarande 10 kap. 13 och 14 §§.

Enligt nuvarande 10 kap. 15 § 1 mom. utsökningslagen skall ändring i hovrätts beslut sökas genom besvär med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i 30 kap. rättegångsbalken. Tiden för ansökan om besvärstillstånd och för inlämnande av besvär är dock 30 dagar räknat från den dag då hovrätts beslut meddelades. Enligt 30 kap. 5 § 1 mom. rättegångsbalken är motsvarande tid 60 dagar. Enligt nya 10 kap. 17 § 2 mom. utsökningslagen gäller om överklagande från hovrätten till högsta domstolen i tillämpliga delar vad som stadgas i 30 kap. rättegångsbalken.

Det är befogat att den här avsedda tiden för sökande av ändring är densamma för alla beslut som hovrätten har meddelat efter det att lagen har trätt i kraft. Därför föreslås här i slutet av 5 § 1 mom. bli stadgat, att om hovrätts beslut meddelas efter det att denna lag har trätt i kraft, skall besvärstillstånd sökas hos högsta domstolen och besvären inlämnas inom den tid som anges i 30 kap. 5 § 1 mom. rättegångsbalken.

I 2 mom. ingår ett stadgande om överförande av besvärssärenden som är anhängiga vid länsstyrelsen till tingsrätten. Besvär över utmätning som har inlämnats innan lagen trädde i kraft kan efter det att lagen har trätt i kraft vara föremål för prövning i länsstyrelsen och besvär över auktion som har inlämnats efter det att lagen trädde i kraft kan vara föremål för prövning i tingsrätten.

I syfte att minska det onödiga arbete som två samtidigt anhängiga ärenden innebär och att förhindra motstridiga beslut, föreslås i 5 § 2 mom. bli stadgat att om någon genom besvär vilka är anhängiga i tingsrätten söker

ändring på samma grund som åberopas i besvär vilka är anhängiga i länsstyrelsen med anledning av en verkställighetsåtgärd i samma ärende, kan det i länsstyrelsen anhängiga besvärssärendet i sin helhet överföras till tingsrätten med iakttagande i tillämpliga delar av nya 10 kap. 15 § utsökningslagen.

Reformen av ändringssökandet i utsökningsärenden syftar till att förbättra parternas rättsskydd vid utsökning. Därför är det befogat att ett ärende som är anhängigt i länsstyrelsen kan överföras till ett organ inom den nya besvärorganisationen, dvs. till tingsrätten, och inte tvärtom. I tingsrätten kan parten t.ex. beviljas fri rättegång och om besvären behandlas i tingsrätten blir det också möjligt för utmätningssmannen att göra en självrättelse i samband med besvären.

En förutsättning för en överföring är att man i ett verkställighetsärende som är anhängigt när lagen träder i kraft på samma grund har inlämnat besvär hos överexekutor/länsstyrelsen och tingsrätten. Utmätningssmannen kan i sitt utlåtande med anledning av de senare besvären fästa uppmärksamhet vid saken och även underrätta länsstyrelsen om saken.

Stadgandet gör det möjligt att överföra ett ärende också i det fall att besvären endast delvis har samma grund. Om utmätningssbesvär som behandlas i länsstyrelsen gäller t.ex. en bil och hemlösöre, kan länsstyrelsen ha avbrutit verkställigheten bara för hemlösörets del. Då kan de i länsstyrelsen anhängiga besvären i sin helhet överföras till tingsrätten, där besvär har anhängiggjorts över den exekutiva auktionen på bilen, vilken har hållits efter det att lagen trädde i kraft. Ett ärende måste alltid överföras i sin helhet, eftersom en partiell överföring kan leda till alltför stora oklarheter i fråga om behandlingen.

När ärenden överförs iaktas i tillämpliga delar den nya 10 kap. 15 § utsökningslagen, som gäller överförande av utsökningsbesvär från en tingsrätt till en annan. Ett sådant fall som här avses anses utgöra en sådan grundad anledning för överföring som nämns i 10 kap. 15 § utsökningslagen.

Det är inte obligatoriskt att överföra utsökningsbesvär. De myndigheter som behandlar besvären skall i varje händelse stå i kontakt med varandra och vara på det klara med behandlingsskedena samt känna till den andra myndighetens beslut. Det är skäl att försöka nå avgöranden i sakfrågorna kring

besvären i samma ordning som verkställighetsåtgärderna har vidtagits.

Det kan vara obefogat att överföra ett visst ärende om det redan är nästan slutbehandlat i länsstyrelsen i det skede när besvären kommer in till tingsrätten. En överföring skulle då i onödan fördröja behandlingen av utsökningsbesvären. Om de besvär som har inlämnats till tingsrätten bara i liten mån bygger på samma grund som de i länsstyrelsen anhängiga besvären, är en överföring inte heller befogad. Besvär som avvisas på grund av processuella brister liksom också klart obefogade besvär är det också ändamålsenligt att avgöra genast i länsstyrelsen.

Det är länsstyrelsen som beslutar om överföring av ärenden. En överföring kan ske både på begäran av en part och på länsstyrelsens eller tingsrättens initiativ. Innan överföringen sker skall länsstyrelsen försäkra sig om att det inte finns hinder för den. Länsstyrelsen skall genast underrätta parterna och tingsrätten om överföringen. Besvärshandlingarna skall också genast skickas till tingsrätten. Länsstyrelsens beslut i anslutning till ärendet, t.ex. ett beslut om avbrytande av verkställigheten, förblir i kraft till dess tingsrätten bestämmer annat. Länsstyrelsens beslut om avbrytande av verkställigheten kunde med stöd av nuvarande 9 kap. 9 § och 10 kap. 2 § utsökningslagen överklagas separat till hovrätten. Besvären kan inte föras från tingsrätten tillbaka till länsstyrelsen, om inte nya särskilda orsaker det kräver. Länsstyrelsens beslut som gäller överföring kan inte överklagas.

När överförda besvär behandlas i tingsrätten iaktas enligt det nu aktuella 5 § 2 mom. i tillämpliga delar de i lagförslagets 1 § nämnda stadgandena och andra stadganden som gäller efter det att lagen har trätt i kraft. Närmast kommer här i fråga den nya 10 kap. 13 § utsökningslagen, som gäller behandlingen av besvär i tingsrätten. Däremot är t.ex. de stadganden som gäller besvärshandling, anförande av besvär och besvärstid inte stadganden om behandlingen av besvär. Tingsrätten kunde dock t.ex. beändringssökanden komplettera en besvärsskrift som uppgjorts enligt tidigare stadganden med iakttagande i tillämpliga delar av lagen om behandling av ansökningsärenden vid allmän underrätt (307/86).

Beträffande rätten att väcka talan i en verkställighetstvist i ett överfört ärende och tingsrättens rätt att ge anvisning om väckan-

de av talan i verkställighetstvist gäller enligt sista meningen i det nu aktuella 5 § 2 mom. vad som stadgas i den föreslagna 6 §.

6 §. *Verkställighetstvist.* Utsökningslagens återvinning med karaktären av besvärsmedel (UL 3:20 a, 4:9 b och 9 c, 5:9, 11 och 45 samt 6:14) liksom också fastställelse-talan enligt 4 kap. 10 § och 6 kap. 12 § utsökningslagen har ersatts med ett stadgande om verkställighetstvist i det nya 9 kap. 6 § 1 mom. utsökningslagen. Också t.ex. angående en tvist om när en fordran upphör en anvisning om väckande av talan ges för att få saken avgjord som en verkställighetstvist.

Enligt 1 mom. får en verkställighetstvist enligt 9 kap. 6—13 §§ utsökningslagen inte anhängiggöras och anvisning om sådan får inte ges, om talan i samma ärende, vilken efter det att lagen har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist, redan har väckts när lagen träder i kraft eller om talan med stöd av tidigare stadganden kan väckas efter det att lagen har trätt i kraft eller om rätten att väcka talan är förverkad.

Stadgandet ger utmätningssmannen en anvisning om vilkendera formen av talan som skall väljas i ett utsökningsärende som är anhängigt när lagen träder i kraft. Utmätningssmannen avgör saken enligt det föreslagna 4 § 3 mom. och tillämpar genast de nya stadgandena om talan i verkställighetstvist, om inte annat följer av det här aktuella 6 § 1 mom. Fullföljdsdomstolen förfar på samma sätt när den behandlar besvär i ett ärende som var anhängigt när lagen trädde i kraft, om besvären gäller en verkställighetsåtgärd som vidtogs efter det att lagen hade trätt i kraft.

Däremot skall den länsstyrelse som avgör saken i överexekutors ställe samt den fullföljdsdomstol som behandlar besvär över en verkställighetsåtgärd som har vidtagits innan lagen trädde i kraft i enlighet med de föreslagna 2 § 2 och 3 mom. samt 5 § 1 mom. avgöra ärendet med iakttagande av de tidigare stadgandena. De kan inte ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist enligt de nya stadgandena.

I 1 mom. konstateras först den allmänt gällande principen att ett mål som genom redan väckt talan är anhängigt parterna emellan inte samtidigt kan bli föremål för en ny process. Det är här frågan om effekten av mål som pågår eller den s.k. lis pendens effekten.

Om den anhängiga talan är av annat slag

än en återvinningstalan enligt utsökningslagen eller en fastställsetalan enligt 6 kap. 12 § eller 4 kap. 10 § utsökningslagen, kan det vara svårt att avgöra om talan är av sådan art att den efter det att lagen har trätt i kraft skall kunna behandlas som en verkställighetstvist. En viss ledning i hur saken skall avgöras kan finnas i motiveringen till regeringens proposition med förslag till revidering av lagstiftningen om utsökningsmyndigheterna och ändringssökande i utsökningsärenden. Sådana andra slag av talan förs dock ytterst sällan. Om en anvisning inte ges på grund av att talan är anhängig och verkställigheten inte avbryts, äventyras partens rättssäkerhet trots allt inte, för han har alltid rätt att inlämna utsökningsbesvär över verkställighetsåtgärden, och i samband med behandlingen av dem kan verkställigheten vid behov avbrytas.

Enligt 1 mom. är det förbjudet att väcka talan i en verkställighetstvist också när återvinningstalan eller något annat slag av talan som efter det att denna lag har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist kan väckas med stöd av tidigare stadganden efter det att denna lag har trätt i kraft.

I propositionen har de gamla typerna av talan ställts i första rummet alltid då de ännu är möjliga. En part kan inte utan anvisning väcka talan i verkställighetstvist och utmätningssmannen kan inte ge en anvisning om en sådan, om det efter det att denna lag har trätt i kraft är möjligt att väcka återvinningstalan eller något annat sådant slag av talan enligt tidigare stadganden som efter det att denna lag har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist. Detta är möjligt, om tiden för väckande av talan enligt tidigare stadganden har börjat löpa när lagen träder i kraft eller börjar löpa först efter det att lagen har trätt i kraft.

Om tiden för väckande av talan redan har börjat löpa, är det ofta klart att man väljer en typ av talan enligt den tidigare lagen. Tiden för väckande av talan börjar löpa först efter det att lagen har trätt i kraft t.ex. i det fall att länsstyrelsen eller fullföljdsmyndigheten har behandlat ärendet enligt de föreslagna 2 § 2 och 3 mom. samt 5 § 1 mom. De skall då ge en anvisning enligt den tidigare lagen om väckande av återvinningstalan eller en sådan annan form av talan som står parterna vid utsökning till buds.

Återvinningstalan enligt nuvarande 3 kap. 20 a § utsökningslagen som står till pantäga-

rens eller borgensmannens förfogande skall väckas inom sex månader efter det att parten eller borgensmannen har råkat ut för utmätning. Om utmätningen har skett innan den föreslagna lagen trädde i kraft har också tiden för väckande av återvinningstalan börjat löpa och talan i verkställighetstvist kan inte väckas.

Återvinningstalan som en tidigare auktionsköpare kan väcka enligt nuvarande 5 kap. 9, 11 och 45 §§ utsökningslagen skall anhängiggöras inom sex månader från den nya auktion där man har konstaterat den tidigare köparens skyldighet att ersätta pris skillnaden och kostnaderna. Om den nya auktionen har förrättats innan den föreslagna lagen träder i kraft kan talan i verkställighetstvist inte väckas.

Med stöd av nuvarande 4 kap. 9 b och 9 c §§ utsökningslagen kan överexekutor på borgenärens yrkande fastställa det gäldenärens lönebelopp från vilket utmätningen av underhållsbidraget skall verkställas. Överexekutor kan i ett stridigt fall eller om han förkastar ansökan anvisa sökanden, dvs. borgenären, att väcka talan i domstol mot arbetsgivaren. Om ansökan godkänns har arbetsgivaren rätt att ansöka om återvinning i domstol genom talan mot borgenären. Talan skall i vardera fallet delges motparten inom tre månader från det att parten har fått kännedom om överexekutors beslut.

Länsstyrelsen kan i ett ärende som är anhängigt hos överexekutor besluta om beloppet av gäldenärens lön även efter det att lagen har trätt i kraft, och då börjar tiden för väckande av återvinningstalan löpa först efter det att lagen har trätt i kraft. Talan i verkställighetstvist kan inte väckas.

Utmätningssmannen är med stöd av den nya 4 kap. 9 b § utsökningslagen berättigad att fastställa lönebeloppet också i andra fall än sådana som gäller underhållsbidragsfordringar. Om det hos överexekutor är anhängigt ett fall som gäller fastställande av gäldenärens lönebelopp i samband med en underhållsbidragsfordran, kan man så snart lagen har trätt i kraft av utmätningssmannen begära fastställelse av gäldenärens lön vid utsökning av en annan fordran, och utmätningssmannen kan då ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist. Om talan som bygger på överexekutors beslut redan har väckts vid domstol eller väcks efter det att talan i verkställighetstvist har väckts, torde det vara möjligt att behandla båda käro-

målen tillsammans, med iakttagande av 18 kap. rättegångsbalken.

Enligt nuvarande 4 kap. 10 § 1 mom. utsökningsslagen kan utmätningssmannen anvisa en utomstående att väcka fastställsetalan som gäller utmätt egendom inom tre månader från utmätningen. Om utmätningen har gjorts innan lagen trädde i kraft, har tiden för väckande av talan börjat löpa och talan skall väckas i enlighet med nuvarande stadganden. Om besvär över utmätningen har inlämnats till överexekutor, kan denna med stöd av nuvarande 4 kap. 10 § 2 mom. ge en anvisning om väckande av talan inom tre månader. Inte heller när överexekutor har gett en anvisning innan lagen trädde i kraft eller när länsstyrelsen avgör ett ärende efter det att lagen har trätt i kraft, kan anvisning om verkställighetstvist ges.

Enligt nuvarande 4 kap. 10 § 3 mom. utsökningsslagen kan också borgenären mot en utomstående eller mot gäldenären väcka en (negativ) fastställsetalan om att den utomstående inte äger en viss egendom, utan att denna tillhör gäldenären. För borgenärens talan finns ingen särskild tid angiven i utsökningsslagen. Således kan talan i verkställighetstvist inte väckas, eftersom detta slag av fastställsetalan kan väckas även efter det att lagen har trätt i kraft.

Enligt nuvarande 6 kap. 12 § utsökningsslagen skall borgenären anvisas att väcka talan för fastställande av en stridig fordran, om en utdelning har avsatts för fordran vid auktion. Talan kan väckas också av gäldenären och av en annan borgenär vars rätt är beroende av fordrans existens. Om utmätningssmannen har gett borgenären en anvisning om väckande av talan (inom utsatt tid) redan innan lagen har trätt i kraft, kan anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist inte ges efter det att lagen har trätt i kraft. En annan borgenäres och gäldenäres rätt att väcka talan enligt den tidigare lagen börjar senast från det att utdelningen har beräknats. Om utdelningen har beräknats innan lagen trädde i kraft, kan i saken inte ges en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist.

Gäldenären skall väcka återvinningstalan enligt nuvarande 6 kap. 14 § utsökningsslagen inom sex månader från det att fördelningen av den i paragrafen nämnda köpesumman eller auktionen har vunnit laga kraft. Om fördelningen eller auktionen har slutförts innan lagen har trätt i kraft men

förrättningen ännu inte har vunnit laga kraft, har gäldenären rätt att väcka talan enligt den tidigare lagen även efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft.

Talan i verkställighetstvist kan inte heller väckas i det fall att parten har förverkat sin rätt att i samma ärende väcka sådan talan som efter det att denna lag har trätt i kraft skall behandlas som en verkställighetstvist.

Stadgandet lämpar sig särskilt för de fall då man har försummat att iaktta den tid inom vilken återvinningstalan eller något annat slag av talan som avses i paragrafen skall väckas på grund av en verkställighetssåtgärd som har vidtagits under den tidigare lagens giltighetstid. Om en part på detta sätt har förverkat sin rätt att väcka sådan talan kan han inte längre väcka talan i verkställighetstvist heller. Om t.ex. en utomstående trots att han har fått anvisning av utmätningssmannen eller överexekutor inte har väckt fastställsetalan beträffande sin egendom, kan han när verkställigheten går vidare inte längre få en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist.

I vissa fall är tiden för väckande av återvinningstalan i dagens läge så lång och sättet för beräkning av den utsatta tiden sådant att talan i verkställighetstvist enligt de föreslagna stadgandena knappast ens skulle kunna väckas efter det att den utsatta tiden har löpt ut. En sådan tid är t.ex. de sex månader som nämns i nuvarande 6 kap. 14 § utsökningsslagen, och som räknas från det att auktionen har vunnit laga kraft.

Vid behandlingen av ett ärende som länsrätten med stöd av 5 § 2 mom. har överfört till tingsrätten iakttas i tillämpliga delar de stadganden som gäller efter det att lagen har trätt i kraft. Tingsrätten kan ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist, om inte annat följer av detta 6 § 1 mom. och talan i verkställighetstvist kan väckas enligt den nya 9 kap. 6 § utsökningsslagen. Om utmätningssmannen t.ex. innan lagen har trätt i kraft i ett sådant fall som avses i 4 kap. 10 § utsökningsslagen har gjort en utmätning utan att ge en utomstående en anvisning om väckande av fastställsetalan och utan att avbryta verkställigheten, kan den utomstående ha överklagat utmätningen hos överexekutor eller länsstyrelsen. Tingsrätten kan då när den behandlar den utomståendes besvär över auktionen på egendomen i det ärende som överexekutor har överfört till rätten ge en anvisning om väck-

ande av talan i verkställighetstvist. Tiden för väckande av talan i verkställighetstvist börjar enligt stadgandena i det nya 9 kap. utsökningsslagen från tingsrättens beslut.

Om ett utsökningssärende när lagen träder i kraft är anhängigt både hos utmätningssmannen och hos fullföljdsmyndigheten, kan utmätningssmannen, när verkställigheten går vidare, med stöd av 4 § 3 mom. ge en anvisning om väckande av talan i verkställighetstvist, om inte 6 § 1 mom. utgör hinder för att anvisning ges och om förutsättningar för väckande av talan finns enligt den nya 9 kap. 6 § utsökningsslagen.

I paragrafens 2 mom. stadgas för tydlighets skull att återvinningstalan enligt utsökningsslagen och annan sådan talan som avses i paragrafen och som efter det att lagen har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist, efter lagens ikraftträdande skall väckas och behandlas i domstolen med iakttagande i tillämpliga delar av stadgandena i den tidigare lagen.

I den nuvarande utsökningsslagen finns flera stadganden som gäller väckande och behandling av återvinningstalan och fastställelsetalan (t.ex. UL 3:13 och 20 a, 4:9 c och 10, 5:45 och 6:14).

7 §. *Utsökningsslagens stadganden om tvångsmedel.* Med stöd av nuvarande 3 kap. 4 § utsökningsslagen kan överexekutor förelägga vite i samband med verkställigheten av en dom som innehåller en fullgörelseskyldighet. Överexekutor dömer också ut vitet. Överexekutor kan med stöd av nuvarande 3 kap. 5 § utsökningsslagen döma den som brutit mot ett i en dom inkluderat förbud att göra någonting eller att hindra någon annan från att göra någonting att betala vite. Enligt nuvarande 3 kap. 34 d § 1 mom. utsökningsslagen kan utmätningssmannen förelägga vite i samband med en utsköningsutredning och för att få galdenärens bokföringsböcker o.a. material till granskning. Utmätningssmannens beslut får inte överklagas. Överexekutor dömer i det sistnämnda fallet ut vitet på ansökan av utmätningssmannen.

Av propositionen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor följer att efter det att lagen har trätt i kraft förelägger utmätningssmannen i de fall som avses i 3 kap. 4—5 och 34 d §§ utsökningsslagen vite med stöd av den i nämnda proposition föreslagna 3 kap. 39 § utsökningsslagen. Enligt den i samma proposition föreslagna 3

kap. 40 § utsökningsslagen dömer tingsrätten ut vitet på ansökan av utmätningssmannen. Utmätningssmannen kan också göra en ansökan till tingsrätten om att den som har brutit mot ett i en dom inkluderat förbud att göra någonting eller att hindra någon annan att göra någonting skall dömas att betala det förelagda vitet.

På grund av att överexekutor upphör med sin verksamhet är det befogat att tingsrätten dömer ut också sådana viten som utmätningssmannen, överexekutor eller fullföljdsdomstolen har förelagt med stöd av utsökningsslagen innan den föreslagna lagen trädde i kraft. I paragrafens 1 mom. föreslås ingå ett stadgande om saken.

Om överexekutor innan lagen har trätt i kraft vid verkställigheten av en dom som innehåller en fullgörandeskyldighet (fullgörandedom) har förelagt vite, skall den som ansöker om verkställighet efter det att lagen har trätt i kraft underrätta utmätningssmannen om att skyldigheten har försummats, och utmätningssmannen kan därefter med stöd av föreslagna 3 kap. 40 § utsökningsslagen hos tingsrätten ansöka om att vitet skall dömas ut. Utmätningssmannen kan vid verkställighet som han utför efter det att lagen har trätt i kraft också på eget initiativ ansöka om utdömmande av vite hos tingsrätten, om en skyldighet som skall iaktas vid vite inte har uppfyllts inom den av utmätningssmannen utsatta tiden eller om personen i fråga har brutit mot skyldigheten.

Med stöd av den föreslagna 2 § 2 mom. 1 punkten slutbehandlar länsstyrelsen ärenden som när lagen träder i kraft är anhängiga hos överexekutor och som gäller föreläggande och utdömmande av vite. Ärendet överförs inte till utmätningssmannen eller tingsrätten. När ärendet behandlas i länsstyrelsen och vid sökande av ändring iaktas i tillämpliga delar den tidigare lagen.

Enligt utsökningsslagens nuvarande stadganden kan utmätningssmannen förelägga endast sådant vite som har samband med en utsköningsutredning med stöd av 3 kap. 34 d § utsökningsslagen. Eftersom utmätningssmannens beslut om föreläggande av vite inte kan överklagas, kommer det inte när lagen träder i kraft att hos överexekutor eller länsstyrelsen att finnas besvär som gäller av utmätningssmannen förelagt vite.

Besvär över vite som förelagts av utmätningssmannen och som är anhängiga i fullföljdsdomstolen när lagen träder i kraft

skall med stöd av den föreslagna 5 § 1 mom. slutbehandlas enligt den tidigare lagen. På samma sätt behandlas besvär som inlämnas över sådant beslut om föreläggande av vite som länsstyrelsen fattar med stöd av 2 § 2 mom. 1 punkten.

Eftersom tingsrätten med stöd av 1 mom. skall besluta om utdömning av vite som har förelagts innan lagen trädde i kraft, är det befogat att ansökan om att vitet skall dömas ut görs till tingsrätten även då länsstyrelsen eller fullföljdsdomstolen har förelagt vite i ett ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft. Också detta föreslås bli stadgat i 1 mom.

Om ett ärende som gäller föreläggande av vite som avses i den nuvarande 3 kap. 34 d § utsökningslagen är anhängigt hos utmätningsmannen när lagen träder i kraft, skall ärendet slutbehandlas i enlighet med 4 § 3 mom. i den föreslagna lagen, med iakttagande av de nya stadgandena i den 39 § som föreslagits bli fogad till 3 kap. utsökningslagen. Ansökan om utdömning av ett vite som har förelagts efter det att lagen trädde i kraft görs till tingsrätten i enlighet med den 40 § som föreslås bli fogad till samma kapitel.

Enligt nuvarande 3 kap. 4 § 1 mom. utsökningslagen kan sökandens motpart genom överexekutors beslut tvingas att fullgöra en i domen förelagd förpliktelse genom häkte (s.k. påtryckningshäkte), om endast han kan utföra det arbete som förpliktelsen innebär (s.k. specialfullgjord fullgörelseskyldighet). Det är ytterst sällsynt att påtryckningshäkte används som tvångsmedel vid verkställighet enligt utsökningslagen. Av de orsaker som nämns i motiveringen till propositionen med förslag till lagstiftning om indragande av överexekutor frångår man användningen av påtryckningshäkte.

Därför föreslås i paragrafens 2 mom. bli stadgat att verkställigheten sådant av påtryckningshäkte enligt nuvarande 3 kap. 4 § 1 mom. utsökningslagen som redan har börjat förfaller när den föreslagna lagen träder i kraft. Om det eventuellt finns någon häktad svarande skall han genast friges. Om ett ärende som gäller bestämmande av påtryckningshäkte är anhängigt när denna lag träder i kraft, skall ansökan förkastas. I ett ärende som är anhängigt hos överexekutor och i fullföljdsdomstol kan vite trots det fortsättningsvis användas som tvångsmedel i enlighet med nuvarande 3 kap. 4 § 1 mom. ut-

sökningslagen, med stöd av de här föreslagna 2 § 2 mom. 1 punkten och 3 mom. samt 5 § 1 mom.

På basis av nuvarande 3 kap. 5 § 2 mom. utsökningslagen kan överexekutor förordna att en part vid utsökning skall åtalas i domstol om han "ej låter sig av vite rättas" vid verkställigheten av en förbudsdom eller en dom enligt vilken parten har ålagts att tåla någonting. Domstolen kan döma den åtalade till fängelse i högst sex månader. Också detta stadgande har föreslagits bli upphävt i samband med att överexekutor indras. Det kommer separat att beslutas om det i utsökningslagen eller strafflagen eventuellt skall tas in ett straffstadgande om de fall då en utsökningsgäldenär tredsas. Med stöd av 3 § förordningen om införande av strafflagen skall det avgöras om man på en gärning som begåtts före lagen har trätt i kraft skall tillämpa den gamla eller den nya lagen. Om man helt frångår kriminaliseringen kan ett förfarande som skett innan lagen har trätt i kraft inte med stöd av det nuvarande 3 kap. 5 § 2 mom. utsökningslagen bli straffbart efter det att lagen har trätt i kraft.

8 §. *Ärenden som avses i lagen om avbetalningsköp.* I lagen om avbetalningsköp har 12 § 3 mom., 13, 14 och 16 §§ ändrats på det sätt som reformen av ändringssökandet vid utsökning förutsätter.

I paragrafens första mening sägs att åtgärder som utmätningsmannen har vidtagit eller beslut som han har fattat enligt lagen om avbetalningsköp innan den föreslagna lagen har trätt i kraft, skall överklagas och åtgärden eller beslutet verkställas med iakttagande av de tidigare stadgandena i lagen om avbetalningsköp. Tidigare stadganden iaktas även om tiden för sökande av ändring upphör först efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft.

Enligt nuvarande 13 § 1 mom. lagen om avbetalningsköp får utmätningsmannens beslut i ärenden som gäller handräckning, samt hans förfarande vid förrättningar som han har inlett med stöd av lagen om avbetalningsköp, överklagas inom utsatt tid hos överexekutor. I överexekutors beslut får ändring inte sökas. Vid besvär över uppgörelsen räknas besvärstiden för köparen från den dag då beslutet fattades.

I den nuvarande 16 § lagen om avbetalningsköp ingår stadganden om verkställighet av beslut om uppgörelse. Enligt 1 mom. kan en uppgörelsefordran mätas ut på samma

sätt som en dom som vunnit laga kraft. Stadgandet gäller både utmätningsmannens beslut, varvid verkställighet söks på basis av protokollet över uppgörelsen, och överexekutors beslut i ett besvärshöjande.

Om uppgörelsebeslutet har fattats innan lagen har trätt i kraft och det verkställs efter det att lagen har trätt i kraft, skall vid verkställigheten iakttagas vad som stadgas i nuvarande 16 § lagen om avbetalningsköp. Eftersom det i den föreslagna lagen också ingår en hänvisning till 4 §, skall utmätningsmannen till övriga delar iaktta utsködningslagens nya stadganden. Av paragrafens hänvisning till 3 § följer att också överexekutors beslut om uppgörelse verkställs med iakttagande av den nuvarande 16 § lagen om avbetalningsköp.

Enligt paragrafens andra mening kan förändringar och andra åtgärder som har vunnit laga kraft som har verkställts innan lagen trädde i kraft rättas i enlighet med den nya 13 § lagen om avbetalningsköp. Utmätningsmannen kan göra en själv rättelse av en förändring som han har verkställt med stöd av lagen om avbetalningsköp med iakttagande i tillämpliga delar av 9 kap. 1—5 §§ utsködningslagen. En uppgörelse som har vunnit laga kraft kan i syfte att korrigera ett sakfel rättas endast med parternas medgivande.

Själv rättelse av en verkställighetsåtgärd som före lagens ikraftträdande har vidtagits i ett ärende som gäller avbetalningsköp och som är anhängigt när lagen träder i kraft kan dock göras på det ovan beskrivna sättet bara i det fall att den åtgärd som skall rättas har vunnit laga kraft. Ett motsvarande stadgande ingår i 4 § 5 mom. i den föreslagna lagen, och frågan har behandlats i motiveringen till momentet. Också efter det att verkställigheten enligt lagen om avbetalningsköp har upphört kan en uppgörelse med laga kraft som har gjorts innan lagen trädde i kraft rättas med parternas medgivande.

I paragrafens sista mening föreslås ytterligare bli stadgat att i övrigt gäller i fråga om ärenden enligt lagen om avbetalningsköp i tillämpliga delar vad som stadgas i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 3 mom., 3 och 4 §§, 5 § 1 mom. och 6 § i den föreslagna lagen.

Beträffande behandlingen i länsstyrelsen av ändringsansökan som gäller utmätningsmannens beslut gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i här föreslagna 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 3 mom. och i 5 § 1

mom. Stadgandet gäller besvärshöjanden som är anhängiga hos överexekutor när lagen träder i kraft och också besvär som efter det att lagen har trätt i kraft inlämnas över åtgärder som har vidtagits innan lagen trädde i kraft. Ändringsansökan behandlas av länsstyrelsen i överexekutors ställe och på behandlingen tillämpas i enlighet med här föreslagna 2 § 3 mom. den tidigare lagen. Länsstyrelsens beslut får inte överklagas, enligt nuvarande 13 § 2 mom. lagen om avbetalningsköp.

Såsom ovan har konstaterats, skall vad den föreslagna 3 § stadgar om verkställbarheten av överexekutors beslut enligt hänvisningsstadgandet i den nu aktuella paragrafen även gälla ärenden enligt lagen om avbetalningsköp. I den nuvarande 16 § i den sistnämnda lagen ingår ett stadgande om verkställighet av fordran på basis av utmätningsmannens uppgörelse. Detta stadgande tillämpas också på verkställigheten av överexekutors beslut med anledning av besvär över uppgörelsen.

När överexekutor har upphört med sin verksamhet skall överexekutors beslut som fattats innan den föreslagna lagen trädde i kraft och länsstyrelsens beslut som meddelats med stöd av här föreslagna 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten, med beaktande av 3 § i förslaget, verkställas med iakttagande av de stadganden i den nuvarande 16 § lagen om avbetalningsköp som gällde när denna lag trädde i kraft.

Av paragrafens hänvisning till den föreslagna 4 § följer att om utmätningsmannen i ett ärende som var anhängigt när lagen trädde i kraft vidtar en verkställighetsåtgärd eller fattar ett beslut efter det att lagen har trätt i kraft, skall de nya 12 § 3 mom., 13, 14 och 16 §§ lagen om avbetalningsköp tillämpas, om inte något annat stadgas särskilt.

Om en uppgörelse enligt 12 § 1 och 2 mom. lagen om avbetalningsköp hålls efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft, skall på uppgörelsen tillämpas det nya 3 mom. i den nämnda paragrafen, enligt vilket utmätningsmannen skall underrätta parterna om tid och plats för uppgörelsen i så god tid att de kan bevaka sin rätt vid förändringen.

Av 6 § i den föreslagna lagen och av de nuvarande 13 § och 14 § 2 mom. lagen om avbetalningsköp följer att om handräckning har lämnats och uppgörelse verkställts innan den föreslagna lagen trädde i kraft, kan man inte i saken ge anvisning om väckande av

talans i tvistemål. Detta oberoende av om återvinningstalan är anhängig när lagen träder i kraft eller inte. Om ansökan om återvinning inte görs inom utsatt tid och rätten att väcka talan därmed förverkas, kommer talan i verkställighetstvist inte heller i fråga.

Återvinningstalan enligt lagen om avbetalningsköp väcks och behandlas enligt 6 § 2 mom. i den föreslagna lagen med iakttagande i tillämpliga delar av de redan ovan nämnda stadgandena i den nuvarande 13 § lagen om avbetalningsköp. När ärendet behandlas iaktas också det nuvarande 16 § 3 mom. lagen om avbetalningsköp, enligt vilket väckande av återvinningstalan inte utgör hinder för att en på uppgörelsen grundad fordran utsöks eller för att ett hos utmätningssmannen eventuellt deponerat belopp lyfts, om inte domstolen förordnar om avbrytande av verkställigheten. Domaren kan på tingsrättens vägnar utfärda ett interimistiskt förordnande om avbrytande också i kansli.

9 §. *Verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt.* Den nu gällande lagen om verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt (523/75), nedan den *upphävda verkställighetslagen*, har föreslagits bli ersatt med en helt ny lag om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt, nedan den *nya verkställighetslagen*. Enligt den nya verkställighetslagen behandlas dessa ärenden inte längre av överexekutor utan av tingsrätten.

Stadgandet i 1 mom. gäller verkställighetsärenden som är anhängiga när lagen träder i kraft. Här stadgas att vad som stadgas i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 3 mom., 3—4 §§ och 5 § 1 mom. gäller i tillämpliga delar vid verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt sådana ärenden som avses i 45—46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (361/83).

I 45 och 46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt stadgas om verkställighet av beslut som meddelats i en främmande stat och av förordnanden om att barn skall återlämnas. Detta slag av verkställighet avviker i någon mån från förfarandet enligt den upphävda verkställighetslagen. Därför föreslås i den nu aktuella paragrafen särskilt bli stadgat vilken lag som skall tillämpas på verkställighet enligt 45 och 46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.

Ett ärende enligt den upphävda verkställighetslagen som är anhängigt när lagen träder i kraft skall enligt 2 § 2 mom. 1 punkten i den föreslagna lagen slutbehandlas av länsstyrelsen. På ärendets behandling i länsstyrelsen, på länsstyrelsens beslut och på sökande av ändring i beslutet tillämpas enligt det här föreslagna 2 § 3 mom. stadgandena i den tidigare lagen, dvs. den upphävda verkställighetslagen. Om en part anser att slutresultatet kunde bli bättre om det anhängiga verkställighetsärendet behandlades i tingsrätten, har han en möjlighet att återta den ansökan som är anhängig i länsstyrelsen och lämna in en ny ansökan om verkställighet till tingsrätten.

Eftersom man på behandlingen av ett ärende som är anhängigt hos överexekutor tillämpar stadgandena i den upphävda verkställighetslagen, får en medlare som förordnats av överexekutor eller länsstyrelsen inte i sin rapport ta in sådana uppgifter som enligt 8 § i den nya verkställighetslagen skall hållas hemliga. Länsstyrelsen kan inte precisera villkoren för umgängesrätten eller förelägga löpande vite, bestämma om åtgärder för att säkra verkställigheten eller förordna att barnet skall hämtas för att umgängesrätten skall bli verkställd med stöd av den nya verkställighetslagen.

Ett ärende som är anhängigt när lagen träder i kraft beslutar länsstyrelsen om interimistisk placering av ett barn i enlighet med 10 § i den upphävda verkställighetslagen. Efter det att lagen har trätt i kraft kan man dock av polisen eller utmätningssmannen ansöka om synnerligen brådskande säkringsåtgärder enligt 24 § 2 mom. i den nya verkställighetslagen, även om verkställighetsärendet ännu är anhängigt i länsstyrelsen. Ett beslut om placering av barnet som domstolen har meddelat med stöd av 3 mom. i den sistnämnda paragrafen är i kraft den tid som anges i 10 § 2 mom. i den upphävda verkställighetslagen, dvs. till dess att länsstyrelsen har gett sitt beslut i verkställighetsärendet. Länsstyrelsen skall dock enligt ovan nämnda stadgande i den upphävda verkställighetslagen besluta om återkallande av en av tingsrätten förordnad säkringsåtgärd när åtgärden inte längre är befogad.

Om verkställighet av överexekutors beslut i ett verkställighetsärende stadgas i 13 § 1 mom. i den upphävda verkställighetslagen. Överexekutors beslut kan verkställas genast, om inte annat bestäms i beslutet. I 15 § i

den upphävda verkställighetslagen stadgas därtill att om inte annat stadgas i den nämnda lagen, skall i tillämpliga delar iakttas vad som i utsökningslagen stadgas om verkställighet av dom eller utslag samt om handräckning och kostnader. Också i nuvarande 3 kap. 18 § utsökningslagen ingår ett sådant stadgande om verkställighet av överexekutors beslut, som med anledning av 3 och 9 §§ i den föreslagna lagen skall tillämpas bl.a. vid indrivning av vite.

Ett verkställighetsärende (hämtning av barn) som på grund av överexekutors beslut är anhängigt hos utmätningsmannen när lagen träder i kraft skall enligt det föreslagna 4 § 2 mom. överföras till häradsfogden. Om utmätningsmannen på basis av överexekutors beslut utför en verkställighetsåtgärd först efter det att lagen har trätt i kraft, tillämpas 4 § 3 mom. på åtgärden. Beslut om verkställighet hör enligt nya 1 kap. 5 § utsökningslagen till de ärenden där utmätningsmannen har uteslutande behörighet. Utmätningssmannen skall när han utför verkställighetsåtgärden beakta stadgandena i den nya verkställighetslagen. Ändring i utmätningsmannens eventuellt överklagbara åtgärd söks enligt det nya 10 kap. utsökningslagen hos tingsrätten.

Om utmätningsmannen på basis av överexekutors beslut har hämtat barnet redan innan den föreslagna lagen har trätt i kraft, skall ändring i utmätningsmannens eventuellt överklagbara åtgärd med stöd av 5 § 1 mom. sökas hos överexekutor i enlighet med det nuvarande 9 kap. utsökningslagen, trots att besvärstiden löper ut efter det att den föreslagna lagen har trätt i kraft. Länsstyrelsen behandlar besvären med iakttagande av stadgandena i den tidigare lagen. Också i ett besvärssärende som är anhängigt i hovrätten och högsta domstolen när lagen träder i kraft iakttas i enlighet med 5 § 1 mom. i den föreslagna lagen den tidigare lagens stadganden.

Om det när lagen träder i kraft hos överexekutor finns anhängigt ett ärende som gäller verkställighet av ett beslut om vårdnad om barn eller umgängesrätt eller verkställighet av ett förordnande om återlämnande av ett barn, som givits i en främmande stat och som avses i 45 och 46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt, iakttas också vid behandlingen av ett sådant ärende i tillämpliga delar de här föreslagna stadgandena i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten och 3

mom., 3 och 4 §§ och 5 § 1 mom. Överexekutor beslutar om verkställigheten med iakttagande av stadgandena i nuvarande 45 och 46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt.

I 2 mom. föreslås bli stadgat att ansökan om utdömmande av vite alltid när lagen har trätt i kraft skall göras till tingsrätten i enlighet med den nya verkställighetslagen, även om vitet har förelagts innan den föreslagna lagen trädde i kraft. Detsamma gäller också vite som länsstyrelsen eller fullföljdsdomstolen med stöd av paragrafens 1 mom. har förelagt i ett ärende som var anhängigt när lagen trädde i kraft. Stadgandet motsvarar det föreslagna 7 § 1 mom.

Ansökan om verkställighet skall enligt 4 § i den nya verkställighetslagen göras till tingsrätten, som också beslutar om verkställigheten i enlighet med den nya lagen. Vite kan dömas ut om den skyldighet som ligger till grund för överexekutors eller länsstyrelsens beslut inte har fullgjorts, oberoende av om detta har skett innan lagen trädde i kraft eller därefter. Det beteende som innebär att parten har brutit mot sin skyldighet i samband med vårdnaden om barnet eller umgängesrätten bedöms på samma sätt både enligt den upphävda och den nya verkställighetslagen.

Om ansökan som gäller utdömmande av ett tidigare förelagt vite emellertid är anhängigt hos överexekutor när lagen träder i kraft, skall ärendet med stöd av lagförslagets 2 § 2 och 3 mom. slutbehandlas i länsstyrelsen.

I 2 mom. föreslås vidare bli stadgat att på indrivning av vite och bestämmande av förvandlingsstraff tillämpas 23 § i den nya verkställighetslagen även i det fall att vitet har dömts ut med stöd av den tidigare lagen. Därmed får för ett utdömt vite inte bestämmas ett förvandlingsstraff, om inte vägande skäl det kräver. Om förvandlingsstraff inte har bestämts, fortsätter indrivningen i utsökningsväg av det vite som skulle ha förvandlats.

Om ett ärende som gäller bestämmande av förvandlingsstraff är anhängigt vid underrätten när lagen träder i kraft eller om det efter det att lagen har trätt i kraft blir aktuellt att förvandla ett vite som före lagens ikraftträdande eller efter det har dömts ut med stöd av den upphävda verkställighetslagen, kan förvandlingsstraff bestämmas bara om detta är möjligt med stöd av 23 § i den nya verkställighetslagen. Enligt stadgandet

fortsätter indrivningen av ett vite som inte har förvandlats. Också fullföljdsdomstolen tillämnar i ett ärende som var anhängigt när lagen trädde i kraft 23 § i den nya verkställighetslagen.

I slutet av paragrafens 2 mom. föreslås dock bli stadgat att om vitet har dömts ut på grund av en försummelse av en förpliktelse som har skett innan lagen har trätt i kraft, får förvandlingsstraff lämnas obestämt med stöd av 2 kap. 5 § 4 mom. strafflagen. Enligt detta sistnämnda lagrum får domstolen på synnerliga skäl som hänför sig till den bötfälldes personliga förhållanden avstå från att bestämma förvandlingsstraff, om inte upprätthållandet av allmän laglydnad kräver att förvandlingsstraff bestäms. Enligt nuvarande 6 kap. 12 § 1 mom. lagen om verkställighet av straff får indrivningen i utsvärningsväg av de böter som har förvandlats inte fortsättas när underrättens utslag i mål om bestämmande av förvandlingsstraff har avkunnats.

Till 6 kap. 12 § 1 mom. lagen om verkställighet av straff har föreslagits att skall fogas ett stadgande enligt vilket indrivningen av böterna fortsätter, om förvandlingsstraff har lämnats obestämt med stöd av 23 § i den nya verkställighetslagen. Detta sistnämnda stadgande blir tillämpligt som ett specialstadgande i stället för 2 kap. 5 § 4 mom. strafflagen. Den nya lagen är därmed strängare än den tidigare lagen i de fall där en förpliktelse har försumrats under den tidigare lagens giltighetstid och där förvandlingsstraff skulle kunna lämnas obestämt med stöd av 2 kap. 5 § 4 mom. strafflagen. Därför har det aktuella stadgandet i den sista meningen i 9 § 2 mom. lagen ansetts vara nödvändigt. Om man med stöd av nämnda stadgande i strafflagen låter bli att förvandla straffet, kan inte heller indrivningen av vitet fortsätta.

Strafflagens stadganden om böter kommer att revideras i samband med totalrevideringen av strafflagen. I detta skede av beredningsarbetet verkar det dock sannolikt att vite med stöd av strafflagen även i fortsättningen kommer att förvandlas till fängelse i enlighet med nuvarande stadganden, även om stora förändringar kan inträffa i förvandlingen av dagsböter vilka utdömts som straff. Därmed ser 23 § i den nya verkställighetslagen ut att bibehålla sin betydelse även efter reformen av strafflagen till de delar denna gäller böter.

I 3 mom. föreslås bli stadgat att de medlare som socialnämnden med stöd av 15 a § den upphävda verkställighetslagen har förordnat för fyra kalenderår i sänder kan fortsätta i sitt uppdrag till verksamhetsperiodens slut utan särskilt förordnande. På de redan förordnade medlarna tillämpas inte de eventuellt strängare behörighetskraven enligt 9 § i den nya verkställighetslagen. Den kommunala socialvårdsmyndighet som avses i 1 § 2 mom. i den nya verkställighetslagen skall utan dröjsmål underrätta tingsrätten om medlarna. Här avses den tingsrätt inom vars domkrets den kommun som har förordnat medlaren är belägen. Socialvårdsmyndigheten skall underrätta tingsrätten om nya medlare med stöd av 9 § i den nya verkställighetslagen.

10 §. *Hänvisningsstadganden samt tidigare stadganden om stadsfogde och länsman.* I 1 mom. föreslås bli stadgat att om det i lag eller förordning eller ett beslut hänvisas till ett stadgande eller där annars avses ett sådant stadgande som har ersatts med ett stadgande som ingår i någon av de lagar som nämns i 1 § eller med ett stadgande i någon annan lag som träder i kraft tillsammans med de lagar som nämns i 1 §, skall det nya ersättande stadgandet tillämpas i stället för det tidigare stadgandet.

Paragrafens 1 mom. skall dock tillämpas med beaktande av övriga stadganden i den föreslagna lagen, vilka uttryckligen kan förutsätta att en tidigare lag tillämpas.

I den föreslagna 1 § uppräknas de lagar som övergångsstadgandena gäller. Samtidigt med de i 1 § nämnda lagarna träder det också i kraft vissa andra lagar som bygger på samma regeringspropositioner. I dessa lagar ingår inga övergångsstadganden, men deras ikraftträdande har nära samband med ikraftträdandet av de i 1 § nämnda lagarna. Därför nämns här i 1 mom. också stadganden i andra lagar som träder i kraft samtidigt som de i 1 § nämnda lagarna.

I 2 mom. föreslås bli stadgat att vad som i lag, förordning eller beslut stadgas eller bestäms om länsman som utmättningsman eller om stadsfogde eller om biträdande utmättningsman som bistår dem, gäller när den föreslagna lagen har trätt i kraft häradsfogden eller den länsman som avses i 1 kap. 1 § utsvärningslagen eller den biträdande utmättningsman som bistår dem. De nämnda tjänstemännen kan utföra alla de åtgärder som länsman, stadsfogden och biträdande

utmätningssmannen har kunnat utföra redan innan lagen trädde i kraft, även om berörda stadganden inte genast skulle ändras att gälla tjänstemännen inom utsökningens nya myndighetsorganisation.

I motiveringen till 4 § har det ansetts att dessa stadganden i den här föreslagna 10 § kan tillämpas också på den landskapsfogde som avses i lagen om landskapsfogdeämbetet i landskapet Åland. Angående landskapsfogden gäller enligt 2 § 1 mom. i den sistnämnda lagen vad som stadgas om länsman som utmätningssman. När den föreslagna lagen har trätt i kraft gäller om landskapsfogden vad som stadgas om häradsfogden (som utmätningssman).

11 §. *Ikraftträdande.* I den föreslagna 11 § finns lagens ikraftträdelsestadgande. Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

2. Närmare stadganden och bestämmelser

Separata förordningar kommer inte att utfärdas med stöd av den föreslagna lagen. De närmare stadganden och bestämmelser som ansluter sig till de lagar som uppräknas i 1 § och till de övriga lagar som träder i kraft tillsammans med dem bereds separat.

3. Ikraftträdande

Lagen gäller de lagar i anslutning till lokalförvaltningsreformen som träder i kraft samtidigt som lokalförvaltningsreformen, den 1 december 1996. Därför föreslås det att lagen också skall träda i kraft den 1 december 1996.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om övergångsstadganden för reformen som gäller utsökningsmyndigheterna och ändringsökande i utsökningsärenden samt indragande av överexekutor

I enlighet med Riksdagens beslut stadgas:

1 §

Tillämpningsområde

I denna lag ingår övergångsstadganden som gäller följande lagar:

1) lagen den 22 mars 1996 om ändring av utsökningslagen (197/96),

2) lagen den 22 mars 1996 om ändring av lagen om avbetalningsköp (199/96),

3) lagen den 1996 om ändring av lagen om verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt (/96), nedan den nya verkställighetslagen,

4) lagen den 1996 om ändring av lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt (/96),

5) lagen den 1996 om ändring av 6 kap. 12 § lagen om verkställighet av straff (/96),

6) lagen den 1996 om ändring av utsökningslagen (/96),

7) lagen den 1996 om ändring av lagen om deponering av pengar, värdeandelar, värdepapper eller handlingar som betalning eller till befrielse från annan fullgörelseskyldighet (/96),

8) lagen den 1996 om ändring av lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (/96),

9) lagen den 1996 om ändring av 11 kap. 15 § vattenlagen (/96),

10) lagen den 1996 om ändring av 17 § lagen om ägoregleringar på grund av vattendragsprojekt (/96),

11) lagen den 1996 om ändring av 41 § jordlegolagen (/96),

12) lagen den 1996 om ändring av 7 § lagen om fornminnen (/96),

13) lagen den 1996 om ändring av 17 och 18 §§ lagen om samverkan mellan finska och utländska myndigheter vid rättegång samt om verkställighet i vissa fall av utländsk domstols beslut (/96),

14) lagen den 1996 om ändring av 2 § lagen angående godkännande av vissa bestämmelser i den mellan de nordiska länderna ingångna konventionen om erkännande

och verkställighet av domar på privaträttens område och om konventionens tillämpning (/96),

15) lagen den 1996 om ändring av lagen om erkännande och verkställighet av nordiska domar angående privaträttsligt anspråk (/96),

16) lagen den 1996 om ändring av lagen om erkännande och verkställighet av österrikiska domar om privaträttsliga anspråk (/96),

17) lagen den 1996 om ändring av 54 § konkursstadgan (/96),

18) lagen den 1996 om ändring av 29 § lagen om förskottsuppbörd (/96),

19) lagen den 1996 om ändring av 216 § mervärdesskattelagen (/96),

20) lagen den 1996 om ändring av 58 § lagen om sjömanspensioner (/96),

21) lagen den 1996 om ändring av 15 och 65 §§ gruvlagen (/96),

22) lagen den 1996 om ändring av 2 § hovrättslagen (/96),

23) lagen den 1996 om ändring av 17 § lagen om rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (/96), samt

24) lagen den 1996 om ändring av 9 § lagen om fri rättegång (/96).

2 §

Ärenden som överförs från överexekutor till länsstyrelsen

Överexekutors verksamhet upphör den 1 december 1996, när den i 1 § 1 punkten nämnda lagen träder i kraft.

Vederbörande länsstyrelse skall sedan överexekutors verksamhet upphört behandla

1) ärenden som är anhängiga hos överexekutor,

2) sådana ändringsansökningar som nämns i 5 § 1 mom., samt

3) ärenden som blir anhängiga efter den tidpunkt som nämns i 1 mom. och som enligt stadgandena fortfarande skall behandlas av överexekutor.

Om inte annat stadgas i denna lag, iakttas vid behandling av och sökande av ändring i

sådana ärenden som nämns i 2 mom. 1 och 2 punkten i tillämpliga delar de stadganden som gällde vid denna lags ikraftträdande. I fråga om sådana ärenden som avses i 2 mom. 3 punkten gäller i tillämpliga delar vad som särskilt stadgas om behandling av ärenden i länsstyrelsen och om sökande av ändring i länsstyrelsens beslut.

3 §

Verkställbarhet av överexekutors beslut

Efter det överexekutors verksamhet upphört verkställs överexekutors beslut med iakttagande av de stadganden om verkställbarheten av överexekutors beslut som gällde när denna lag trädde i kraft.

Vad som stadgas i 1 mom. gäller också beslut som länsstyrelsen meddelat med stöd av 2 § 2 mom. 1 punkten.

4 §

Ärenden som överförs från stadsfogde och länsman till häradsfogde

För stadsfogdarna och de länsmän som avses i 1 kap. 2 § 2 mom. utsökningslagen, sådant det lyder i lag av den 13 juni 1986 (470/86), samt för avdelningschefen vid länsmansdistriktets utsökningsavdelning upphör verksamheten som utmätningsman den 1 december 1996, när den i 1 § 1 punkten nämnda lagen träder i kraft.

Hos utmätningsmannen anhängiga ärenden överförs till häradsfogden, den länsman som avses i 1 kap. 1 § utsökningslagen eller en av dem förordnad tjänsteman vid det härad eller något av de härad som har kommit i utmätningsmannens tidigare verksamhetsrådets ställe.

Vid behandlingen av överförda ärenden iaktas stadgandena i de lagar som nämns i 1 § och andra stadganden som gäller efter att denna lag har trätt i kraft, om inte annat stadgas i denna lag.

Om en dom som avses i 4 kap. 22 § 1 mom. utsökningslagen har givits innan denna lag har trätt i kraft, iaktas vid ärendets behandling de stadganden i 3 mom. i samma paragraf som gällde vid denna lags ikraftträdande. Utmätningssmannen skall lämna en underrättelse enligt 5 kap. 6 § 3 och 4 mom. utsökningslagen, även om auktionen har kungjorts eller tillkännagivits innan denna

lag har trätt i kraft. Utmätningssmannen skall också sända en kallelse enligt 5 kap. 21 § 3 mom. utsökningslagen, sådant det lyder i lag av den 22 mars 1996 (197/96), om borgenärssammanträdet hålls efter det att denna lag har trätt i kraft, eller en kallelse enligt 5 kap. 21 § 2 mom., sådant det lyder i lag av den 12 april 1995 (551/95), och 3 mom., sådant det lyder i lag av den 1996 (/96), utsökningslagen, om partsförhandlingen hålls efter den 31 december 1996. Om borgenärsförhandlingen har hållits före denna lags ikraftträdande, tillämpas på utdelning över vilken inte visats upp fordringsbevis 6 kap. 18 § utsökningslagen sådant det lydte vid denna lags ikraftträdande.

Utmätningssmannen kan med stöd av 9 kap. 1—5 §§ utsökningslagen rätta förrättningar, åtgärder och beslut med laga kraft vilka verkställts innan denna lag trädde i kraft.

5 §

Sökande av ändring

Ändring i verkställighetsåtgärder som har vidtagits eller i beslut i utsökningsärenden som har fattats innan denna lag trätt i kraft skall sökas och ändringsansökan behandlas med iakttagande i tillämpliga delar av de stadganden som gällde vid denna lags ikraftträdande. I stället för överexekutor behandlar länsstyrelsen besvären. Om hovrättens beslut meddelas efter att denna lag har trätt i kraft, skall besvärstillstånd sökas hos högsta domstolen och besvär anförs inom den tid som anges i 30 kap. 5 § 1 mom. rättegångsbalcken.

Om någon i besvär som är anhängiga vid tingsrätten söker ändring på samma grund som i besvär vilka är anhängiga vid länsstyrelsen med anledning av en tidigare verkställighetsåtgärd i samma ärende, kan det vid länsstyrelsen anhängiga besvärsärendet i sin helhet överföras till tingsrätten med iakttagande i tillämpliga delar av 10 kap. 15 § utsökningslagen. Vid behandlingen av besvären i tingsrätten iaktas i tillämpliga delar de i 1 § nämnda lagarna och andra stadganden som gäller efter att denna lag har trätt i kraft. Beträffande rätten att anhängiggöra en verkställighetstvist i ett överfört ärende gäller 6 §.

6 §

Verkställighetstvist

En verkställighetstvist enligt 9 kap. 6—13 §§ utsökningslagen får inte anhängiggöras och anvisning om sådan får inte ges, om talan i samma ärende, vilken efter det att denna lag har trätt i kraft behandlas som en verkställighetstvist, redan har väckts när denna lag träder i kraft eller med stöd av de stadganden som gällde vid denna lags ikraftträdande kan väckas efter att denna lag har trätt i kraft eller om rätten att väcka talan är förverkad.

Återvinningstalan och annan sådan talan som avses i 1 mom. skall väckas och behandlas i domstolen med iakttagande i tillämpliga delar de stadganden som gällde vid denna lags ikraftträdande.

7 §

Utsökningslagens stadganden om tvångsmedel

Ansökan om utdömande av vite som med stöd av utsökningslagen har förelagts innan denna lag trätt i kraft skall göras hos tingsrätten i enlighet med 3 kap. 40 § utsökningslagen. Tingsrätten beslutar på motsvarande sätt om utdömande av sådant vite som länsstyrelsen med stöd av 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten eller fullföljdsdomstolen med stöd av 5 § 1 mom. har förelagt i ett utsökningsärende.

Verkställandet av häkte enligt 3 kap. 4 § 1 mom. utsökningslagen, sådant det lyder i lag av den 29 juli 1948 (576/48), förfaller när denna lag har trätt i kraft, och häkte kan inte längre användas som tvångsmedel vid verkställighet av en sådan dom som avses i nämnda lagrum.

8 §

Ärenden som avses i lagen om avbetalningsköp

Åtgärder som utmätningssmannen har vidtagit eller beslut som han har fattat enligt lagen om avbetalningsköp (91/66) innan denna lag trätt i kraft skall överklagas och åtgärden eller beslutet verkställas med iakttagande av lagen om avbetalningsköp, sådan den lyder vid denna lags ikraftträdande. För-

rättningar och andra åtgärder som vunnit laga kraft och som har genomförts innan denna lag trätt i kraft kan rättas i enlighet med 13 § lagen om avbetalningsköp. I övrigt gäller i tillämpliga delar vad som stadgas i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 3 mom., 3—4 §§, 5 § 1 mom. och 6 § i denna lag.

9 §

Verkställighet av beslut beträffande vårdnad om barn och umgängesrätt

Vad som stadgas i 2 § 2 mom. 1 och 2 punkten samt 3 mom., 3—4 §§ och 5 § 1 mom. gäller i tillämpliga delar vid verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt samt sådana ärenden som avses i 45—46 §§ lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt. I ett ärende som när denna lag träder i kraft är anhängigt hos överexekutor kan ett barn tas om hand med stöd av 24 § 2 mom. i den nya verkställighetslagen. En interimistisk säkringsåtgärd om vilken tingsrätten har förordnat med stöd av 3 och 4 mom. i den sistnämnda paragrafen är i kraft den tid som anges i 10 § 2 mom. lagen om verkställighet av beslut som gäller vårdnad om barn och umgängesrätt (523/75), nedan den upphävda verkställighetslagen. Den länsstyrelse vid vilken verkställighetsärendet är anhängigt beslutar om återkallande av åtgärden.

Ansökan om utdömande av vite skall när denna lag har trätt i kraft göras hos tingsrätten i enlighet med den nya verkställighetslagen även om vitet har förelagts innan denna lag trätt i kraft. Detsamma gäller vite som länsstyrelsen eller fullföljdsdomstolen med stöd av 1 mom. har förelagt i ett ärende som är anhängigt när denna lag träder i kraft. På indrivning av vite och bestämmande av förvandlingsstraff tillämpas efter det att denna lag har trätt i kraft den nya verkställighetslagens 23 § även i det fall att vitet har dömts ut med stöd av den upphävda verkställighetslagen. Om den underlåtelse att uppfylla en förpliktelse på grund av vilken vitet har dömts ut har inträffat innan denna lag trätt i kraft, avstår domstolen med stöd av 2 kap. 5 § 4 mom. strafflagen från att bestämma förvandlingsstraff, om ett sådant förfarande är tillåtet enligt det sistnämnda stadgandet.

De medlare som har förordnats med stöd av den upphävda verkställighetslagen kan

utan särskilt förordnande fortsätta i sitt uppdrag till verksamhetsperiodens slut. Socialvårdsmyndigheten skall utan dröjsmål underätta tingsrätten om medlarna.

10 §

Hänvisningsstadganden samt tidigare stadganden om stadsfogde och länsman

Om det i en lag eller förordning eller ett beslut hänvisas till ett stadgande eller där annars avses ett sådant stadgande som har ersatts med ett stadgande som ingår i någon av de lagar som nämns i 1 § eller med ett stadgande i någon annan lag som träder i kraft tillsammans med de lagar som nämns i 1 §, skall det nya ersättande stadgandet

tillämpas i stället för det tidigare stadgandet.

Vad som i lag, förordning eller beslut stadgas eller bestäms om länsman som utmättningsman eller om stadsfogde eller om biträdande utmättningsman som bistår dem, gäller när denna lag har trätt i kraft häradsfogden, den länsman som avses i 1 kap. 1 § utsökningslagen eller den biträdande utmättningsman som bistår dem.

11 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 1 december 1996.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 14 juni 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Justitieminister *Kari Häkämies*

